

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
ZAŠČITA INTELEKTUALNE LASTNINE PODJETJA SAVE IDEAS

Ljubljana, september 2019

ŽAN BOMBEK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Žan Bombek, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Zaščita intelektualne lastnine podjetja Save Ideas, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Alešem Groznikom

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 4.9.2019

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 INTELEKTUALNA LASTNINA	2
1.1 Pomen intelektualne lastnine	2
1.2 Delitev	4
2 TEHNOLOGIJA BLOCKCHAIN	6
2.1 Opredelitev in funkcije	6
2.2 Uporabnost in prednosti tehnologije	8
2.3 Poslovna priložnost tehnologije	12
3 PODJETJE SAVE IDEAS	12
3.1 Predstavitev poslovnega modela	12
3.2 Člani ekipe in partnerstva	14
3.3 Plani za prihodnost	16
4 SAVE IDEAS KOVANEC	16
4.1 Opis rešitve SIPT	16
4.2 Prednosti SIPT	17
4.3 Analiza uporabe tehnologije blockchain	18
4.4 STO	19
5 ANALIZA USPEŠNOSTI PODJETJA SAVE IDEAS	20
5.1 Ozadje ključnih problemov	20
5.2 Predstavitev raziskovalnih podatkov	20
5.3 Analiza rešitev	23
5.3.1 STO	23
5.3.2 Druge rešitve	27
5.4 Priporočila za podjetje	28
SKLEP	28
LITERATURA IN VIRI	30
PRILOGE	31

KAZALO TABEL

Tabela 1: Plani podjetja za projekt SIPT	16
Tabela 2: STO zbiranje sredstev	26

KAZALO SLIK

Slika 1: Delitev intelektualne lastnine.....	5
Slika 2: Ključni pojmi blockchain tehnologije za podjetja	7
Slika 3: Spletna stran podjetja Save Ideas.....	13
Slika 4: Preproste ideje in prednosti Save Ideas	17
Slika 5: Trditve o blockchainu	19
Slika 6: Področja objavljenih idej na platformi	22
Slika 7: Potencialne prednosti koncepta.....	23
Slika 8: Predstavitvena stran za STO	24
Slika 9: Stroški podjetja v obdobju 10 let	25

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Intervju s direktorjem prof. dr. Hazbom Skokom	1
Priloga 2: Intervju z prof. dr. Gorazdom Justinekom.....	1
Priloga 3: Intervju s doc. dr. Tanjo Sedej.....	3
Priloga 4: Save Ideas časovni certifikat	5
Priloga 5: Anketni vprašalnik.....	8

SEZNAM KRATIC

ang. - angleško

SIPT – (ang. Save Intellectual Property token); Save Ideas kovanec

ICO – (ang. Initial Coin Offer); Prva javna ponudba kriptokovancev

SI – (ang. Save Ideas); Podjetje Save Ideas

P2P – (ang. Peer-to-peer); omrežje, ki omogoča medsebojno pošiljanje informacij na računalnikih

IoT – (ang. Internet of Things); Internet stvari

WIPO – (ang. World Intellectual Property Organization); Svetovna organizacija za intelektualno lastnino

EPO – (ang. European Patent Office); Evropski patentni urad

UIL - Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino

KYC – (ang. Know your customer); verifikacija uporabnikov

AML – (ang. Anti-money laundering); preprečevanje pranja denarja

CFT – (ang. Countering and financing of terrorism); preprečevanje in financiranje terorizma

STO – (ang. Security Token Offerings); prodaja lastniškega deleža podjetij

UVOD

V današnjem poslovnem svetu se podjetja srečujejo s številnimi težavami na področju poslovanja v podjetju, poslovanja z drugimi podjetji, ter izvrševanjem transakcij v podjetju. Tukaj pomembno vlogo igrajo institucije, ki delujejo, kot posrednik med podjetji in s tem ustvarjajo dobičke. V tej točki bi se radi dotaknili tehnologije blockchain, katera omogoča lažje poslovanje podjetjem in hkrati izvrševanje transakcij brez dodatnih stroškov provizije posrednikom.

Če se osredotočimo na probleme, ki nastajajo v današnjem svetu lahko z zagotovostjo trdimo, da veliko mladih inovatorjev, idejnih vodij, razvijalcev in oseb, ki nimajo znanja o poslu imajo strah pred tem, da svojo idejo delijo javno. Tega ne želijo, zaradi tega, ker mislijo, da bo nekdo njihovo idejo opazil in realiziral namesto njih. Zaradi tega veliko idej ostane pozabljenih. Skratka, postopki zaščite intelektualne lastnine so procesi, ki pogosto trajajo veliko časa, so velik finančni zalogaj in so zelo zapleteni. To so razlogi, da se posamezniki ali podjetja ne odločajo za zaščito intelektualne lastnine. V zadnjem obdobju desetih let zaščita intelektualne lastnine prevladuje predvsem v Aziji, Evropi in Severni Ameriki, ter ustvari približno 180 milijard dolarjev v licenciranju na letni ravni. Posameznik ali podjetje se lahko odloči za zaščito intelektualne lastnine na nacionalni ali mednarodni ravni. Veliko težav za zaščito intelektualne lastnine nastane v državah in območjih, ki niso zelo razvita, kajti nimajo znanja niti sredstev, da bi lahko idejo ustrezno zaščitili. V primeru programskih rešitev zaščita ni priporočljiva, kajti to zahteva velik finančni zalogaj in zelo enostavno je prekopirati idejo.

Namen zaključne strokovne naloge je raziskati zakaj se podjetje Save Ideas sploh ukvarja z zaščitno intelektualne lastnine, ter na kakšen način in ali je mogoče projekt uspešno speljati s STO (ang. Security Token Offerings) ali mogoče obstajajo kakšne alternativne rešitve, katere lahko podjetje uporabi.

Cilji zaključne strokovne naloge so:

- podrobna opredelitev pomembnosti intelektualne lastnine in problemov zaščite intelektualne lastnine;
- na splošno o tehnologiji blockchain in prednostih tehnologije;
- predstavitev poslovnega modela Save Ideas;
- opis rešitve SIPT in na kakšen način deluje;
- raziskati zakaj se podjetje ukvarja z zaščito intelektualne lastnine
- raziskati ali obstajajo alternativne možnosti, katere lahko podjetje uporabi v digitalni dobi

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi del je teoretični, ki obsega 1. in 2. poglavje in predstavljene so osnove intelektualne lastnine, ter zaščite intelektualne lastnine. Sledi predstavitev tehnologije blockchain, prednosti uporabe le te v podjetjih, ter poslovne priložnosti katere imajo podjetja s to tehnologijo. Drugi del je namenjen raziskovanju, kjer smo uporabili primarne in sekundarne metode raziskovanja, kot so intervju, anketni vprašalnik, ter podatki zbirani iz spletnih strani. Osredotočimo se predvsem na poslovni model podjetja Save Ideas, ki predstavlja rešitev za ogromno problemov v današnjem svetu. Sledi raziskovanje s katerim želim ugotoviti, zakaj se podjetje ukvarja z zaščito intelektualne lastnine in zakaj pri tem uporablja tehnologijo blockchain o kateri se v zadnjih desetih letih veliko govori. Opišemo produkt podjetja t.i. SIPT, ki temelji na tehnologiji blockchain in prodajo lastniškega deleža investitorjem, katera se v letu 2019 imenuje STO. Želimo analizirati ali obstajajo kakšne druge alternativne rešitve, ki jih podjetje lahko uporabi za uspeh in ali je tehnologija blockchain ključnega pomena pri tem projektu. Pri ugotovitvah si pomagamo s intervjuji članov ožje ekipe, anketnem vprašalnikom, lastnih izkušnjah pri projektu, ter domačimi in tuji viri literature, kateri opisujejo in pojasnjujejo koncept Save Ideas. Nalogo zaključimo s sklepom, kjer povzamemo glavne ugotovitve iz teoretičnega in praktičnega oziroma raziskovalnega dela. Za tem navedemo tudi vire in literaturo.

1 INTELEKTUALNA LASTNINA

1.1 Pomen intelektualne lastnine

Korenine intelektualne lastnine segajo daleč v preteklost, saj so bile prve ideje o zaščiti znanja prisotne že v četrtem stoletju pred našim štetjem. O zaščiti idej sta prva razpravljala Aristotel in Hipodamus. V prvem stoletju našega štetja so v Plinijevi enciklopediji nastajali osnutki in koncepti avtorstva. Številne civilizacije so spoznale, da je potrebno ločiti med človeškim umom in božanskim navdihom (Berce 1998, str. 20).

Zgodovina intelektualne lastnine je po Granstrandu (2005, str. 288) sestavljena iz šest obdobj in sicer: obdobje brez patentov, predpatentno obdobje, obdobje nacionalnih patentov, obdobja večnacionalnih patentov od konca 18. do konca 19. stoletja in od konca 19. stoletja do konca 20. stoletja ter propatentno oziroma prointelektualno lastninsko obdobje.

V knjigi Intelektualna lastnina v sodobni konkurenci in poslovanju avtorja Bojana Pertnarja najdemo definicijo: »Intelektualna lastnina je področje prava, ki obravnava razpoložljivost, obseg, pridobitev, uveljavljanje in preprečevanje zlorab zasebnih, pravno opredeljenih pravic na določenih oblikah intelektualnih stvaritev s področja industrije, znanosti, književnosti in umetnosti ter na določenih oblikah podjetniških identifikatorjev, z namenom določitve pravil za njihovo gospodarsko izkoriščanje na trgu v konkurenčnem okolju.« (Pretnar, 2002, str. 23, 64).

Pomembne organizacije na področju intelektualne lastnine so:

1. Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (ang. World Intellectual Property Organization, v nadaljevanju WIPO)

»WIPO, specializirana agencija Združenih narodov, je organizacija, ki zagotavlja, da so pravice ustvarjalcev in lastnikov intelektualne lastnine zaščitene po celem svetu.«

»WIPO skrbi tudi za mednarodni registracijski sistem, za patente, blagovne znamke in industrijsko oblikovanje, ki olajšuje proces sočasnega iskanja zaščite intelektualne lastnine v večjem številu držav.«

Sistem WIPO omogoča posamezniku možnost prijave v samo enem jeziku za vse države, saj plačuje en prispevek ter vključuje štiri mehanizme za mednarodno zaščito intelektualne lastnine:

- za pridobitev patentov v več državah,
- za mednarodno registracijo trgovskih in servisnih znamk,
- mednarodni depozit industrijskih modelov ter
- sistem za mednarodno registracijo geografskega porekla (World Intellectual Property Organization, 2004).

WIPO s svojimi storitvami pomaga pri reševanju mednarodnih komercialnih sporov, ki se nanašajo na intelektualno lastnino, med zasebnimi strankami. Za zaščito intelektualne lastnine je bilo sklenjenih veliko mednarodnih sporazumov, za katere upravlja in skrbi WIPO (WIPO, brez datuma).

2. Evropski patentni urad (ang. European Patent Office, v nadaljevanju EPO)

Cilj EPC je olajšati, poceniti in okrepiti varstvo izumov v državah pogodbenicah z enotnim evropskim postopkom podelitve patenta in na podlagi enotnega materialnega patentnega prava. Evropski patent zagotavlja nosilcu v vsaki državi pogodbenici, za katero je podeljen, iste pravice, kot bi mu jih zagotavljal nacionalni patent, podeljen v zadevni državi. Če je predmet evropskega patenta postopek, se varstvo razširi tudi na proizvode, ki so ustvarjeni neposredno s tem postopkom. Vsako kršitev evropskega patenta obravnava nacionalna zakonodaja. Objavljena evropska patentna prijava zagotavlja začasno varstvo, ki ne more biti manjše od tistega, ki ga zagotavlja država pogodbenica za objavljeno nacionalno prijavo, in ki mora vključevati vsaj pravico do primerne odškodnine v primeru kršitve. (European Patent Office 1995, str. 3).

3. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (UIL)

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino je pristojen za opravljanje nalog s področja intelektualne lastnine, ki vključuje področje avtorskega prava in prava industrijske lastnine. Urad deluje na podlagi ustrezne nacionalne in mednarodne zakonodaje s področja

intelektualne lastnine. Področje intelektualne lastnine v Sloveniji urejajo temeljni predpisi za katere je prisojen urad. Ti predpisi so:

- Zakon o industrijski lastnini,
- Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah,
- Zakon o topografiji polprevodniških vezij in
- Zakon o izumih iz delovnega razmerja.

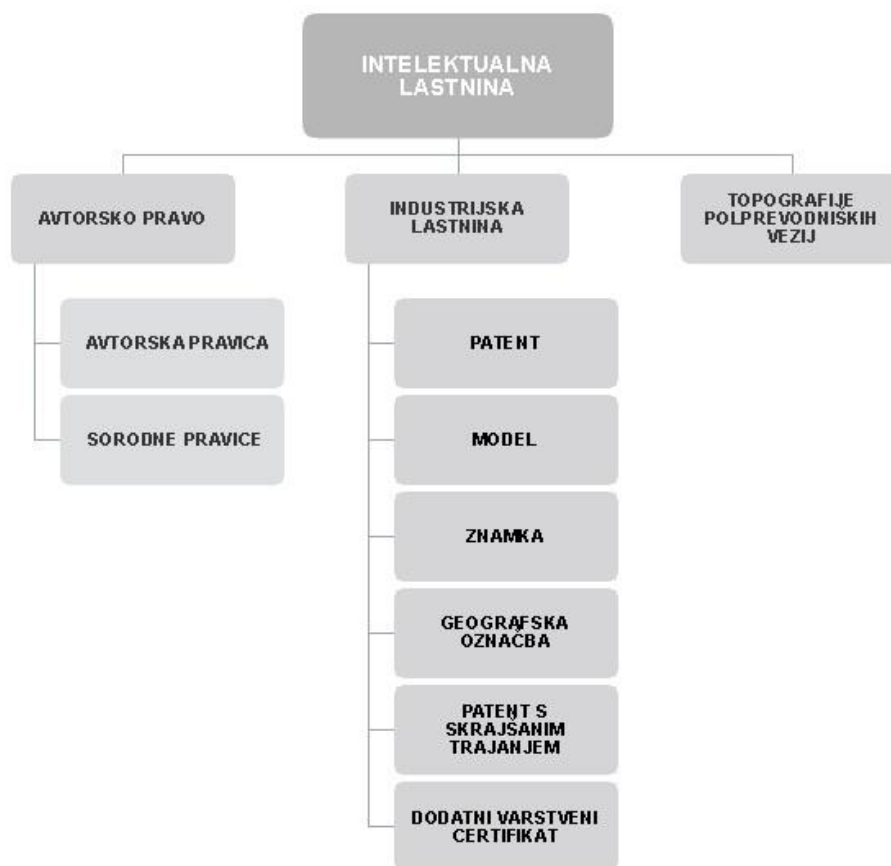
Vse od leta 1993 urad sodeluje v evropskem okviru z Evropsko patentno organizacijo, s katero je Slovenija sklenila sporazum o sodelovanju na področju patentov in tako imenovani razširitveni sporazum, ki je omogočil razširitev veljavnosti evropskih patentov v Sloveniji (Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino, brez datuma).

V podatkovni bazi UIL lahko dostopamo do iskanja patentov, modelov, znamk in dodatnih varstvenih certifikatov (DVC). Njihovo iskalno polje obsega mednarodno patentno klasifikacijo, številko patenta, vrsto objave, datum objave, naziv in povzetek, imetnik patenta in izumitelj patenta (Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino, brez datuma).

1.2 Delitev

Tradicionalna delitev intelektualne lastnine slednjo razdeli na dve skupini, in sicer industrijsko lastnino in avtorske pravice (slika 1). »Pod avtorske pravice intelektualne lastnine spadajo književna, umetniška in znanstvena dela. V omenjeno skupino prištevamo še izvedbe gledaliških del, fonograme in radijske oddaje. Izumi, industrijski modeli, blagovne znamke, storitvene znamke, komercialna imena ter oznake pa so področja, ki tvorijo industrijsko lastnino v intelektualni lastnini. Sem lahko uvrstimo tudi varstvo pred nelejalno konkurenco.« (World Intellectual Property Organization, 2004).

Slika 1: Delitev intelektualne lastnine

Vir: Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (brez datuma).

V zadnjo navedeno kategorijo pravic so poleg topografije polprevodniških vezij še vključene varstvo novih sort rastlin, firma, poslovna skrivnost ter domena. Naštete pravice sodijo med specifična področja, ki zaradi svoje posebnosti imajo potrebo po posebnih oblikah varstva (TechnoCenter UM d. o. o., brez datuma).

Države s pomočjo zakonov o varstvu intelektualne lastnine želijo zaščititi moralne in ekonomske pravice avtorja in promovirati ustvarjalnost, širiti rezultate uporabe te spodbujati poštene trgovine, ki bodo prispevati h gospodarskemu in socialnemu razvoju (Rozman 1999).

V Sloveniji je varstvo intelektualne lastnine urejeno s tremi zakoni:

- Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah,
- Zakon o industrijski lastnin in
- Zakon o varstvu topografije polprevodniških vezij.

Intelektualna lastnina kot pojem opredeljuje človekov intelekt in s tem vse njegove zamisli in ideje o reševanju problemov, izboljšavi obstoječih sistemov, povečanju produktivnosti,

varčevanju in tako naprej. Določeni problemi, ki se pojavijo v svetu temeljijo na globalni ravni, zato je zaščita rešitev takšnih problemov velik finančni zalogaj, ki si ga ne more privoščiti vsak (Gospodarska zbornica Slovenije, brez datuma). Posledično, če se posamezniki odločijo za zaščito pri patentnem uradu so to kompleksni postopki, ki v veliki večini primerov trajajo vsaj dve leti. V tem času se lahko določena dejstva spremenijo ali nekdo izmisli boljšo rešitev za problem, ki je v postopku zaščite in vso delo postane brezpredmetno. Slabost patentiranja oziroma zaščite pri patentnem uradu je tudi to, da ko je zahtevek oddan v preverjanje ga je težko sproti dopolnjevati.

2 TEHNOLOGIJA BLOCKCHAIN

2.1 Opredelitev in funkcije

Blockchain predstavlja porazdeljeno podvojeno bazo podatkov, ki je organizirana v obliki enkratnega vezanega seznama (verige), kjer so vozlišča bloki s podatki o transakcijah, ki so po skupini zaščiteni s kriptografskimi metodami. Tako je nastalo ime blockchain. To je sistem, ki omogoča uresničevanje digitalnih transakcij brez posrednika.

Temelji na arhitekturi p2p (peer-to-peer), kjer vozlišča, ki sodelujejo pri uresničevanju storitve, imajo kopijo vseh zapisov, stalno komunicirajo med seboj in sinhronizirajo zapise. Poleg tega je vloga posameznih vozlišč stalno preverjanje pristnosti zapisov v verigi in zavrnitev predlaganih podatkovnih blokov, razen če gre za preverjanje. V skladu s tem modelom je potrebno, da 51 % omrežja opravlja svojo nalogo, saj tako mrežo ni mogoče ogrožati z dajanjem napačnih podatkov. Po drugi strani bi bil prevzem številnih vozlišč v omrežju izredno zapleten in drag. Zato se ta pristop k shranjevanju podatkov zdi veliko varnejši od centraliziranih podatkovnih baz.

Podatki v verigi so lahko javno dostopni, kot v omrežju kriptovalute bitcoin ali pa so zasebni, ter so zaščiteni (za poslovne sisteme znotraj podjetja ali med podjetji).

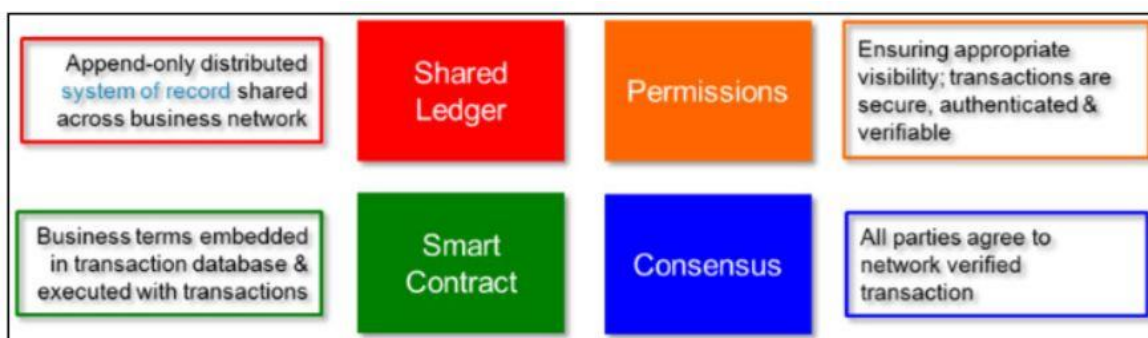
Rudarji so omrežna vozlišča, ki imajo na voljo veliko računalniških virov za preverjanje blokov. Praktično preverjajo na podlagi predhodnih transakcij ali ima pošiljatelj na računu dovolj sredstev. Da bi zagotovili demokracijo v postopku verifikacije ali možnost, da bo imel vsak rudar priložnost, da vzame njegovo vozlišče kot veljavno, prejmejo tudi računalniško matematično nalogo, ki jo morajo rešiti. Pravilna je tista, ki porabi večino svojih virov. Nagrado prejme tisti, ki nalogi najprej pošlje verificiran blok. Ta pristop pri izbiri prvotno veljavnega transakcijskega bloka imenujemo dokaz o delu (Proof of Work) in praktično ščiti mrežo pred zlorabami. Glavna pomanjkljivost tega pristopa je visoka poraba energije in hitrost.

Nedavne implementacije verig izvajajo novejšje algoritme, ki omogočajo hitrejšo in učinkovitejšo izbiro kandidatov. Končno verificirani blok prejme svoj edinstveni časovni žig in podpis (hash) in se razširja na druga vozlišča v omrežju. Pri dodajanju vsakega

naslednjega potrjenega bloka se število certifikatov za predhodno vnesene bloke poveča, kar dodatno zmanjša verjetnost, da so napačne. Zato pretok časa poveča zanesljivost posnetih podatkov.

Za nadaljnje razumevanje, kako tehnologija blockchain deluje potrebno je razumeti štiri ključne pojme blockchaina za poslovanje prikazanih na naslednji sliki 2:

Slika 2: Ključni pojmi blockchain tehnologije za podjetja

Vir: Gupta (2017).

1. Skupna knjiga (ang. Shared Ledger)

Skupna knjiga ima naslednja značilnosti:

- Evidentira vse transakcije v poslovni mreži; skupni knjiga je sistem zapisa, edini vir resnice.
- Je deljena med vsemi udeleženci v omrežju; skozi vsak podatek ima podvojeno kopijo knjige.
- Je dovoljenje, zato udeleženci vidijo samo tiste transakcije, ki so dovoljene za ogled.

2. Dovoljenja (ang. Permissions)

Po odobritvi dovoljenja ima vsak udeleženec edinstveno identiteto, ki omogoča uporabo politik za omejitev udeležbe v omrežju in dostop do podrobnosti o transakcijah. Dovoljeni bloki so prav tako učinkovitejši pri nadzoru doslednosti podatkov.

Če na primer stranka A prenese premoženje na pogodbenico B, obe pogodbenici A in stranka B si lahko ogledata podrobnosti transakcije. Stranka C lahko vidi, da sta A in B transakcija, ne more pa videti podrobnosti o sredstvih prenosa. Če se revizor ali regulator priključi mreži, zasebnost storitve lahko zagotovijo, da vidijo vse podrobnosti o vseh transakcijah na omrežju. Kriptografska tehnologija - tokrat skozi uporabo digitalnih potrdil to omogoča.

3. Soglasje (ang. Consensus)

V poslovni mreži, kjer so udeleženci znani in zaupni, transakcije je mogoče preveriti in zavezati k knjigi različna sredstva soglasja (sporazum), vključno z naslednjim:

- Dokazilo o vlogi: Za ratificirano transakcijo morajo validatorji imeti določen odstotek skupne vrednosti omrežja. Dokazilo o lastništvu bi lahko zagotovilo večjo zaščito pred zlonamerni napadi na omrežju, z zmanjšanjem spodbud za napadom in zaradi česar je zelo težko izvršiti napade.
- Več podpisov: večina validatorjev (na primer tri od petih) se morajo strinjati, da je transakcija veljavna.
- Praktična bizantinska napaka tolerance: algoritem namenjen reševanju sporov med računalniškimi vozlišči (udeleženci omrežja), ko eno vozlišče v nizu vozlišč generira drugačen izhod od ostalih v kompletu. Blockchain za poslovne funkcije »pluggable«
konsenz - način, da izvede kateri koli mehanizem soglasja, ki se šteje za najboljšega kateregakoli segmenta industrije.

4. Pametne pogodbe (ang. Smart Contracts)

Pametna pogodba je sporazum ali niz pravil, ki urejajo poslovanje transakcij je shranjena na blockchainu in se izvrši samodejno kot del transakcije. Pametne pogodbe imajo lahko številne pogodbene klavzule, ki bi lahko bile delno ali v celoti samoumevne, samovoljne, ali oboje. Njihov namen je zagotoviti varnost, ki presega tradicionalno pogodbeno pravo, hkrati pa zmanjšuje stroške in zamude, povezane s tradicionalnimi pogodbami.

Na primer, pametna pogodba lahko določi pogodbene pogoje po katerem pride do prenosa podjetniških obveznic ali pa se lahko obkrožajo pogoji zavarovanja potovanja, ki se lahko samodejno izvedejo, kadar na primer let zapusti let več kot šest ur.

2.2 Uporabnost in prednosti tehnologije

V tem poglavju predstavljam številne primere uporabe blokov v širokem razponu industrije. Primeri uporabe samo opraskajo površino potenciala tehnologije veriženja blokov. Ker tehnologija zori bo ta seznam zrastel.

1. Finančne storitve

Industrija finančnih storitev ima številne primere uporabe za blockchain.

- Komercialno financiranje

Podjetja morajo kupovati blago in storitve na kredit, kar je za postopek značilna vidljivost od začetka do konca. Na primer, IBM Global Financing zagotavlja financiranje svojih globalnih partnerjev, ki jim omogočajo nakup blaga in storitev dobaviteljem s kreditom, ki ga je odobril IBM. Več od 4.000 partnerjev in dobaviteljev uporabljajo različne in pogosto

nezdružljive IBM, saj so vse podatke prenesli v blokovno povezavo in ga predstavil uporabnikom kot porazdeljeno knjigo.

Prednosti izvajanja so:

- Dokončanje vidljivosti naročenega naročila.
 - Zmanjšanje števila vloženih sporov.
 - Zmanjšanje časa, potrebnega za reševanje sporov.
- Trgovinsko financiranje

Podjetja potrebujejo način za racionalizacijo procesa pridobivanja odobritve več pravnih oseb (carine, pristaniške oblasti, tovorna ali železniška podjetja, itd.) za gibanje blaga čez mejo. Blockchain lahko uporabljajo zakoniti subjekti, ko podpišejo vse odobritve in o tem obveščajo vse stranke glede statusa odobritve, ob prejemu blaga in kdaj se plačilo prenese od uvoznika do izvozne banke.

Koristi za financiranje trgovine:

- Kompleksni procesi so poenostavljeni v en sam postopek, vsi imajo dostop do senčne knjige (shadow ledger).
- Večji dostop do kapitala.
- Povečano zaupanje in odgovornost med podjetji, regulatorjem in potrošnikom v čezmejnih transakcijah.
- Možnost upravljanja transakcij na vostro / nostro računih v vseh bankah prek enotnega vmesnika.
- Večja prepoznavnost statusa transakcije, trenutnega stanja in sledenje skozi čas.
- Dosledna, pravočasna in natančna slika v vseh nostro / vostro računih.

2. Zavarovanje

Zavarovalnice potrebujejo učinkovit način za obravnavo zahtevkov, preverjanje da je do dogodka, katerega je mogoče zavarovati (kot je nesreča) dejansko prišlo, ter strankam zagotoviti poštenega in pravočasnega izplačila. Z avtomatsko obdelavo zavarovalnih zahtevkov, so zapisani pogoji politike v pametno pogodbo, shranjeni na blockchain in priključeni na javno dostopne podatke prek interneta.

Ugodnosti za zavarovanje so:

- Odpravlja stroške obdelave zavarovalnih zahtevkov.
- Zmanjšuje možnost zavarovalnih goljufij.
- Izboljšuje zadovoljstvo strank.

3. Vlada

Pomembna naloga vlade vključuje evidentiranje transakcij in sledenje lastništvu premoženja, kar je učinkovitejše in preglednejše z uporabo blockchaina. Milijoni ljudi po vsem svetu imajo morda ponarejeno svojo dokumentacijo o identiteti. Milijoni beguncev in njihovih otrok gredo brez dokumentov. Ljudje v revnejši delih sveta morda nimajo zadostnega dokaza o lastni identiteti, kot jo zahtevajo nekateri ponudniki storitev. Na primer, banke običajno zahtevajo dokazilo o prebivališču ali račun za ugotavljanje verodostojnosti.

Organizacije lahko uporabijo blockchain verigo z izdajo digitalnega potrdila rojstnih listov, ki so nepopravljivi, časovno žigosani in dostopni vsem na svetu.

Prednosti tega vključujejo:

- Zmanjšani stroški in čas pri preverjanju identitete.
- Zmanjšanje trgovine z ljudmi.
- Preglednost dodeljenih sredstev.

4. Upravljanje z dobavno verigo

Ko gre kaj narobe s kompleksnim "sistemom sistemov", kot je letalo je pomembno poznati poreklo preko upravljanja dobavne verige, vsake komponente, proizvajalca, datuma proizvodnje, seriji in celo proizvodnem strojnem programu.

Blockchain vsebuje popolne podatke o poreklu za vsako komponento, del, ki ga vsak proizvajalec dostopen v proizvodnem procesu, lastniki zrakoplovov, vzdrževalci in vladni regulatorji.

Koristi v tej kategoriji so:

- Povečano zaupanje pri informacijah o poreklu.
- Povečana učinkovitost povzroči zmanjšanje časa diagnosticiranja in odpravljanja napak.

5. Skrb za zdravje

Zdravstvena industrija potrebuje bolj učinkovit in varen sistem za vodenje zdravstvenih kartotek, predhodno odobritev plačil, poravnavanje zavarovalnih zahtevkov ter opravljanje in beleženje drugih zapletenih transakcij. Blockchain obljublja, da se bo veliko potreb olajšalo.

- Elektronske zdravstvene kartoteke

Elektronske zdravstvene kartoteke trenutno vzdržujemo v podatkovnih centrih (v oblaku podobnega okolja) in dostop je omejen na bolnišnico in mrežami ponudnikov storitev.

Blockchain ima popolno zdravstveno anamnezo za vsakega bolnika, z več kontrolami pacientov, zdravnikov, regulatorjev, bolnišnic, zavarovalnic in tako naprej, kar zagotavlja

varen mehanizem za zapisovanje in vzdrževanje celovite medicinske zgodovine za vsakega bolnika.

Ob upoštevanju tega se uresničujejo naslednje koristi:

- Odporna proti tujim sredstvom za shranjevanje zdravstvene anamneze.
- Skrajšan čas pri reševanju zavarovalnih zahtevkov in povečana učinkovitost pri zagotavljanju zavarovalnih ponudb.
- Dokončanje zdravniške bolezni bolnika, ki jo uporabljajo zdravniki za natančna priporočila o zdravilih.

- Plačila zdravstvenega varstva

Izraz "klinični prilogi" je koncept, ki potrebujejo dodatne klinične podatke, kadar plačnik odloča zahtevek za zdravstveno varstvo. Zahtevki se pogosto predložijo brez vseh zahtevanih dodatnih podrobnosti, zato mora plačnik zahtevati dodatne podrobnosti, ki dodajajo stroške in zamude pri postopku poravnave.

Blockchain lahko poenostavi to zapleteno, dolgotrajno obdelavo in avtomatizirano zbiranje, ter izmenjavo informacij.

Dodatne ugodnosti:

- Zahteve je mogoče pregledati in plačati hitreje.
- Sistem lahko predlaga druge storitve, ki so boljše pokritosti.

6. Internet stvari (IoT)

Ker stroji medsebojno komunicirajo, vse ustrezne interakcije lahko sporočijo stroji in se zabeležijo v bloke, kar bo povečalo učinkovitost in natančnost ter zmanjšalo stroške. Trgovina logistike je primer uporabe blockchaina - gorivo za avtomatizacijo procesov IoT.

Trenutno logistika tovora vključuje veliko različnih strank: proizvajalce, špediterje, carinske zastopniki in zavarovalnice.

Čeprav stranke pogosto komunicirajo in so medsebojno odvisne, lahko imajo različne cilje in uporabljajo različne sisteme za sledenje pošiljkam.

IoT omogoča, da se blockchain uporablja kot skupna knjiga, kjer zabeležijo zabojnike za prevoz po prehodu skozi sistem. Pametne pogodbe se lahko samodejno posodablja preko Fundacije IoT in se lahko optimizirajo za izkoriščanje mednarodnega interneta z IoT trgovino na blockchain.

Uresničene so naslednje koristi:

- Izboljša se večja preglednost in učinkovitost pošiljanja pošilk.
- Vse transakcije so neizbrisno zabeležene.
- Natančnost se izboljša, stroški pa se zmanjšajo preko IoT sodelovanja.
- Udeleženci pridobijo sposobnost optimizacije in avtomatizacije poslovnih procesov preko IoT.

2.3 Poslovna priložnost tehnologije

Tehnologija blockchain je v zadnjem obdobju zelo v porastu. Pomembno je, da tehnologije blockchain in kriptovalut ne enačimo, kajti kriptovalute temeljijo na tehnologiji blockchain. Številne multinacionalke in večja mednarodna podjetja se odločajo za implementacijo tehnologije, ker jim ta prinaša enostavnejše in ugodnejše poslovanje brez izgube podatkov. V obdobju zadnjih dveh let je tehnologija močno pridobila na popularnosti in funkcionalnosti. Podjetja, kot so Facebook in Amazon (tržna kapitalizacija več kot 1 bilijon \$) se poskušajo osredotočiti na uporabo tehnologije blockchain v podjetju, ker bi jim omogočala enostavnejše poslovanje in večjo varnost. Podjetje vzpostavi privaten blockchain, kar pomeni da imajo možnost uporabe, spreminjanja in pravice samo tisti, ki so v podjetju zaposleni. Leta 2019 se je uveljavil trend, da večja podjetja, kot so zgoraj omenjeni Facebook poskušajo razviti svoj kovanec. V njihovem primeru gre za stabilen kripto kovanec, ki ima protivrednost enega dolarja in kateri naj bi imel kritje v evru, dolarju, švicarskem franku in tako dalje. Razvidno je, da imajo ogromno problemov pri upoštevanju vseh zakonov in regulacij, kar je potrebno za uradno vzpostavitev, kajti v tem primeru gre še za en manipulativni podvig Facebooka, ki bi jim v prihodnosti lahko prinesel ogromne dobičke in nadzor nad sredstvi, ki jih imajo uporabniki.

Če dodamo še ključno slabost tehnologije blockchain in implementacije v podjetje so problemi visoki stroški razvoja in prilagoditev poslovnega sistema podjetja s tehnologijo blockchain. Takšno spremembo v podjetju si lahko privoščijo večja podjetja, ki imajo veliko sredstev za reinvestiranje, ter strpnosti, ker takšne implementacije ni mogoče storiti čez noč.

3 PODJETJE SAVE IDEAS

3.1 Predstavitev poslovnega modela

Podjetje Save Ideas Pty Ltd je avstralsko podjetje, katerega je ustanovil profesor Hazbo Skoko septembra leta 2015. Skoko je profesor na avstralski univerzi Charles Sturt University, njegovo ključno področje je intelektualna lastnina in zaščita intelektualne lastnine. Torej profesor je strokovnjak za intelektualno lastnino, zato je veliko časa na univerzi posvetil razvijanju poslovne ideje na tem področju. S tem namenom je bilo ustanovljeno podjetje Save Ideas. Save Ideas (<https://save-ideas.com/>) omogoča uporabnikom, da na spletni strani ali preko mobilne aplikacije objavijo svojo idejo s tem

zaščitijo svojo idejo (slika 3). Na platformi je prav tako mogoče dodati »všeček« določeni ideji in s tem podpreti razvoj ideje. To lahko storijo samo registrirani uporabniki.

Če se navežemo na probleme v današnjem svetu je razvidno, da so postopki za zaščito intelektualne lastnine kompleksni in zelo dragi, kar pomeni, da veliko ljudi enostavno nima namena zaščititi svojo intelektualno lastnino. Velik problem ali bolje rečeno pomanjkljivost se tudi odraža v izobraževalnem sistemu, kjer vsi, ki se izobražujejo niso motivirani, da razvijajo svojo kreativnost na način, da poskušajo ustvariti poslovno idejo ali rešitev. Temu smo lahko priča samo v privatnih šolah za podjetnike.

Podjetje Save Ideas in platforma, ki omogoča objavo ideje in zaščito je bila ustvarjena prav s tem namenom, da uporabnikom ponuja zaščito ideje, katero pridobijo s tako imenovanim časovnim certifikatom (Time Stamp Certificate®). Postopek je brezplačen in ga je mogoče urediti preko spletne strani ali katerekoli mobilne naprave, kar daje ogromno prednost napram zaščiti pri Uradu. Ko uporabnik objavi svojo idejo strežnik podjetja generira dva časovna certifikata in sicer original prejme uporabnik, ter kopijo, ki se shrani v bazo podatkov podjetja. Generiran časovni certifikat vsebuje zapis o osebnih podatkih osebe, opis ideje, leto, mesec, dan, uro, minuto in sekundo glede na avstralski vzhodni standardni čas. V primeru, ko uporabnik izgubi časovni certifikat lahko še vedno dokazuje izvor svoje ideje s kopijo časovnega certifikata, ki je shranjen v bazi podatkov podjetja.

Slika 3: Spletna stran podjetja Save Ideas

Vir: lastno delo.

V podjetju smo naredili korak naprej in se odločili, da tej poslovni rešitvi dodamo nekaj več. Poleg dveh obstoječih shranjenih časovnih certifikatov, ki se generirajo, ko uporabnik objavi idejo bo v prihodnosti obstajal dodaten zapis podatkov v blokih s pomočjo tehnologije blockchain, če se bo uporabnik za to odločil.

Slogan podjetja se glasi »ideje inspirirajo ideje«, kar pomeni, da več uporabnikov, kot ima platforma več idej se bo širilo med uporabniki in potencialnimi investitorji (priloga 4). Ideje, ki so objavljene na platformi služijo tudi temu, da lahko določeni investitorji investirajo sredstva v idejo, ki se jim zdi potencialna. Kar je pomembno poudariti je to, da je bilo do sedaj na platformi objavljenih že preko 2100 idej s strani več kot 5000 uporabnikov. Z vidika investicije lastnikov v podjetje lahko omenimo, da je bilo investiranih več kot milijon avstralskih dolarjev za razvoj projekta. Izpostavili bi pa tudi radi, da trenutni poslovni model podjetja Save Ideas temelji na oglaševanju drugih podjetij in reinvestiranju. V nadaljevanju bo poslovni model temeljil na plačniških paketih za uporabnike platforme.

3.2 Člani ekipe in partnerstva

Ožja ekipa podjetja Save Ideas šteje 21 aktivnih članov. Izmed teh članov imajo določeni pomembnejše funkcije. Najpomembnejša oseba v projektu je seveda ustanovitelj in izvršni direktor Hazbo Skoko, ki je v podjetju odgovoren za vse operacije in ključne strateške odločitve. Poleg zaposlitve na Univerzi v Avstraliji je velikokrat gostujoči profesor na številnih univerzah po celem svetu. Svetovni izobraževalni kongres je leta 2011 Hazba razglasil kot najboljšega profesorja za ekonomijo. V želji ohranjanju interesov je ustanovil številna podjetja in nevladnih organizacij na ozemlju Avstralije, Etiopije in Črne Gore. V ozadju nastanka ideje projekta je tudi zanimiva zgodba direktorja Skoka in sicer po končanem študiju je ustvaril inovacijo za katero je porabil ves denar, da bi jo patentiral. Dve leti je čakal na patentno zaščito, katera je bila zelo draga. Od takrat si je vedno želel poiskati rešitev, ki bo omogočila drugim, da svoje ideje zaščitijo brezplačno. Želel si je narediti platformo, ki bo omogočila vsem inovativnim osebam uresničitev idej in ustvarjalnost ne glede na socialni status, raso, vero ali lokacijo.

Poleg že omenjenega direktorja, bom predstavil še nekatere ključne osebe:

- dr. Vito Bobek kot podpredsednik Save Ideas,

Kot podpredsednik je odgovoren za vse globalne operacije, poleg njih pa sodeluje v številnih mednarodnih projektih. Leta 2008 je ustanovil svetovalno podjetje Palemid. Soustanovitelj je Akademije za regionalno upravljanje in član nadzornega sveta KBM Infond Management Company Ltd.

- za odvetniške storitve je imenovan Robert I. Hood,

Robert je odvetnik na Vrhovnem sodišču v Južnem Walesu od leta 1966. Ima veliko izkušenj na področju gospodarskega prava. Poleg tega je trenutno eden od svetovalcev v podjetju Messenger & Messenger, s katerem sodeluje že več kot 20 let.

- doc. dr. Tatjana Horvat, ki je imenovana na področju financ, davkov, računovodstva in revizije,

Ga. Horvat projektu Save Ideas prinaša znanje s področja revidiranja, računovodstva, financiranja in javnih proračunov. Kot članica Izvršilnega odbora na Ministrstvu za pravosodje Slovenije ureja za sodne izvedence in ocenjevalce poslovanje financ, vrednotenje plačilne sposobnosti, stečaja in likvidacije.

- dr. Lesley Williams za vodjo marketinga.

Ožjo ekipo sestavljajo predstavniki določenih geografskih območij po celem svetu, razvijalci programske opreme, skrbniki za varstvo osebnih podatkov, promotorji, managerji socialnih omrežij, svetovalci za blockchain in STO, kot so dr. Placide Tapsoba, Teshager A. Lemma, Bojan Jovanovski, Rahel Tilahun, Sean R. Manning, Peter Mills, dr. Tanja Sedej, Žan Bombek, Ajsa Kalič, Tom Rastas, Kirubel Adu Kibreth, Mladin Vučković, dr. Miha Dvojmoč, dr. Gorazd Justinek in Cesar Augusto.

K širši ekipi lahko dodamo tudi svetovalce projekta, ki prihajajo iz različnih držav (Avstrija, Nemčija, Avstralija, Hrvaška, ZDA, Poljska, itd.). Med večje trge, kamor uvrščamo Kitajsko in Japonsko koncept Save Ideas še nima svojega predstavnika.

Podjetje si želi sodelovati s čim večjim številom fakultet in drugim izobraževalnimi institucijami, saj so analize pokazale, da so mladi in upokojeanci najbolj aktivni na spletni strani Save Ideas. Mladi se odločajo ustvarjati iz radovednosti in kreativnosti, dokler starejši želijo realizirati ideje katere niso imeli priložnost ustvariti v času aktivne dobe. Podjetje sodeluje z tremi univerzami, katere promovirajo celoten projekt. Poleg tega podjetje ima številne partnerje (več kot 25) v Srbiji, Nigeriji, Črni Gori, Hrvaški, Rusiji. Med slovenske partnerje sodijo: Prah izobraževalni center, GEA College, Izobraževalno-raziskovalni inštitut Ljubljana, Klub mariborskih študentov, GRM Novo mesto, Zavod za varovanje narodne dediščine in Miluma - Crypto Currencies Trading Platform. Zelo pomembno je izpostaviti Matrix AI Network. Podjetje ima sedež v Hong Kongu in se ukvarja s umetno inteligenco. Podjetje bo imelo pomembno vlogo pri zaščiti intelektualne lastnine na blockchainu s pomočjo umetne inteligence.

3.3 Plani za prihodnost

Tabela 1: Plani podjetja za projekt SIPT

Opis dogodkov
Pisarne podjetja v večini držav na svetu
250 – 500 milijonov uporabnikov platforme
Uvrščeni na največje kripto borze na svetu
Reinvestirati 250 milijonov € v najboljše ideje na platformi
Razvoj lastnega blockchaina namesto uporabljati Ethereum blockchain
Vsako četrletje izdajati revijo in vsako leto knjigo, ki opisuje najbolj potencialne ideje
Podeliti štipendije najbolj ustvarjalnim in talentiranim študentom
S pomočjo umetne inteligence razviti sistem, ki bo pregledoval in shranjeval ideje

Vir: lastno delo.

Iz tabele 1 je razvidno, da ima podjetje dobro zastavljene cilje in plane v obdobju 5 do 7 let, kateri bodo uresničeni samo s trdim delom. Direktor Hazbo je tudi izrazil željo, da želi imeti pisarne v večini držav na svetu. K temu tudi vodi mišljenje, da je zastavljen cilj približno 250 – 500 milijonov uporabnikov platforme Save Ideas. Direktor meni, da je lahko kripto kovanec kasneje dodan na vse izmed najbolj vplivnih kripto borz na svetu, katere ima približno 1 milijardo \$ trgovalnega prometa na dan. Eden izmed najbolj pomembnih ciljev je seveda ta, da podjetje razvije svoj protokol tehnologije blockchain namesto, da uporablja Ethereumov blockchain na katerem temelji ogromno projektov, ki so nastali zadnjih pet let. V zadnjem času je veliko govora o umetni inteligenci, zato smo v podjetju sklenili, da združimo delovanje umetne inteligence in tehnologije blockchain za projekt SIPT. Ker je to izredno zahtevno in drago je to stvar, katere se želimo lotiti šele čez par let. Če povzamemo direktorjeve besede lahko povemo, da je platforma Save Ideas nekakšna globalna hranilnica za človeško ustvarjalnost.

4 SAVE IDEAS KOVANEC

4.1 Opis rešitve SIPT

Podjetje Save Ideas skrbi za zaščito intelektualne lastnine z izdajanjem časovnega certifikata, ki vsebuje opis ideje, točen čas do sekunde natančno po avstralskem vzhodnem standardnem času in dodaten opis ideje, kjer lahko uporabnik doda še ključne podrobnosti glede ideje. Odločili in naredili korak naprej v tej smeri, da uporabimo tehnologijo blockchain za dodatno zaščito ideje. Postopek poteka tako, da se ideje shranijo v posamezne bloke, ki si sledijo in tako postanejo še dodatno zaščitene in shranjene.

4.2 Prednosti SIPT

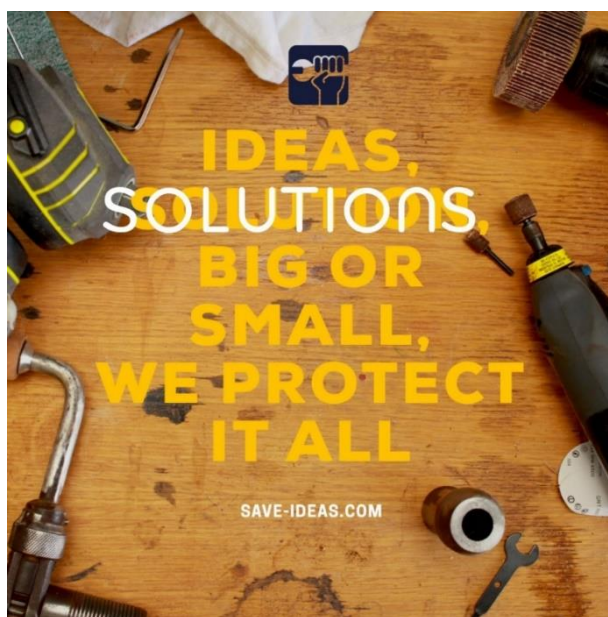
Najprej bi se radi pojasnili s čim in kako se dejansko dokazuje intelektualna lastnina. V določenih primerih je zelo težko dokazati kdo je avtor določene intelektualne lastnine in kdo je prvi prišel do neke ideje. Zato v primeru spora ali tožbe sodišče poskuša razrešiti dve stvari in sicer:

1. Oseba, ki naj bi do ideje prišla prva mora to na uraden način dokazati.
2. Koliko originalne ideje je bilo uporabljene za nastanek nove ideje.

Torej avtor ideje, ki je to idejo objavil na platformi Save Ideas ima ravno to prednost, da lahko uradno dokaže nastanek oziroma zasnovo njegovo ideje pri čemur uporabi časovni certifikat, katerega prejme ko idejo objavi na platformi. S tem lahko dokazuje točen datum in čas kdaj je njegova ideja nastala. Za tem, ko je ideja objavljena na platformi Save Ideas je nato lahko še naložena v sistem tehnologije blockchain, ki ga ima podjetje. Tako ideja ostane zaklenjena in nespremenjena. To nudi tudi dodatno zaščito vsem avtorjem, ki objavljajo ideje na platformi, kajti brez potrditve verifikatorjev je ideje nemogoče spremeniti ali urediti. Torej to tudi pomeni, da je izbris ideje iz javnega blockchaina neizvedljiv.

Glavna prednost kovanca SIPT je ta, da predstavlja dejansko lastništvo. Uporabljen je tudi za nagrajevanje inovatorjev na platformi, kateri lahko prejmejo SIPT, kot nagrado za odlično idejo. Kovanec je popolnoma prenosljiv in izmenljiv to pomeni, da posamezniki ali institucije prosto trgujejo z njim. Omogoča možnost delnega solastništva za ideje, ki so objavljene na platformi.

Slika 4: Preproste ideje in prednosti Save Ideas

Vir: lastno delo.

4.3 Analiza uporabe tehnologije blockchain

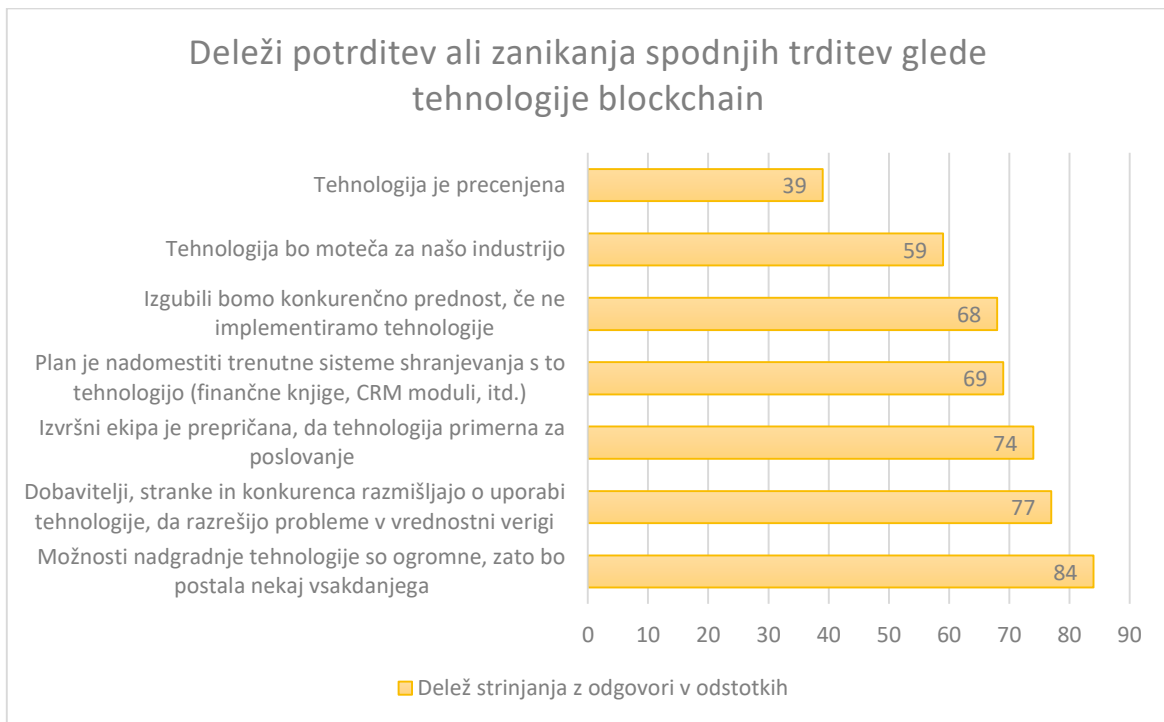
Tehnologija blockchain je v zadnjem obdobju zelo priljubljena tema za pogovor med milenijci in v podjetjih, katera želijo večjo varnost in enostavnejše poslovanje. Tehnologija pušča sledi uspešne implementacije v različnih sektorjih in podjetjih, v katerih jih je uspelo znižati stroške, poenostaviti poslovanje, narediti preprostejše transakcije v podjetju in med podjetji, izboljšati varnost.

Izpostavljeni sektorji in industrije, ki jih lahko tehnologija blockchain najbolj spremeni:

1. bančništvo in plačilni sistemi,
2. spletna varnost,
3. oskrbovalna veriga,
4. internet stvari(IoT),
5. zavarovalništvo,
6. transport in deljenje prevoza,
7. shranjevanje podatkov v oblaku,
8. dobrodelnost,
9. glasovanje,
10. zdravstvena oskrba,
11. prodaja na drobno,
12. upravljanje z nepremičninami.

Če poudarimo, da je v letu 2019 bilo v zgornje panoge investirano več kot 2,7 milijarde evrov, da bi s tehnologijo blockchain izboljšali dosedanje poslovanje. Pomembno dejstvo je tudi to, da lahko finančne institucije prihranijo več kot 12 milijard evrov letno (Cook, Manno, Bellette, 2014). Trdna dejstva so dokaz, da je tehnologija zares učinkovita in prav tako menimo, da bo koncept Save Ideas še bolj stabilen na podlagi tehnologije blockchain. Transparentnost je ena izmed glavnih značilnosti te tehnologije in tega se v podjetju zavedamo. Podatki kateri so objavljeni na javni blockchain so dostopni vsem s internetno povezavo in tam ostanejo zavedno. Tega se dobro zavedajo tudi na inštitutu Massachusetts Institute of Technology(MIT), kateri so ob koncu leta 2017 začeli projekt, ki temelji na bitcoinovi tehnologiji veriženja blokov s katerim študentje pridobijo digitalne diplome. Takšni projekti so izjemoma zahtevni in s časom se bo vedno več univerz vključilo v takšne projekte, zaradi enostavnosti dokazovanja avtorstva zaključnih del ali drugih pomembnih akademskih dokumentov. Temu projektu se je tudi priključila univerza v Melbournu iz Avstralije (Sundararajan, 2017).

Slika 5: Trditve o blockchainu

Vir: lastno delo.

Lastna analiza glede tehnologije prikazana v sliki prikazuje, da se velika večina strinja s tem, da bo tehnologija blockchain postala nekaj vsakdanjega in prilagodljivega, zaradi njene možnosti nadgrajevanja (slika 5). Možnosti in priložnosti za podjetja so tukaj neomejene in zelo je smiselno takšno priložnost izkoristiti.

Slogan podjetja Save Ideas se glasi »ideje inspirirajo ideje«, torej to pomeni, da več idej, kot je objavljenih na platformi več je možnosti, da te ideje inspirirajo ostale ki uporabljajo platformo. Torej celoten koncept je izboljššan s tehnologijo blockchain, ki zapisuje podatke v nekakšno nespremenljivo glavno knjigo, katero tvorijo verižni bloki. Posledica tega je v določenih primerih lahko tudi znižanje stroškov za več kot 20 %. Zlasti mlada podjetja poskušajo minimizirati stroške in prihranjena sredstva reinvestirati.

4.4 STO

Za implementacijo tehnologije so potrebna sredstva in čas. Veliko podjetij sredstva investira v razvoj in se s tem poslužuje takšnih implementacij tehnologije. Podjetja poskušajo na zelo lahek način pridobiti sredstva in potencialnim investitorjem obljubujejo rešitev ali izdelek za določen problem, ki mogoče nikoli ne bo dokončan. Takšnih primerov je bilo ogromno, ki so se zgodili ob koncu leta 2017 in v prvi polovici leta 2018. Tako imenovani ICO projekti so obetali ogromno, realizirali pa bolj malo. Pomembno je izpostaviti enega izmed najbolj uspešnih ICO projektov in to je EOS. EOS je platforma, ki na enostaven način omogoča

razvijalcem aplikacij narediti decentralizirane aplikacije in s tem konceptom je njihov ICO projekt v več kot eno letnem obdobju zbral preko 4 milijarde dolarjev.

V obdobju, ko poteka zbiranje sredstev ali po novem načinu prodaja lastniškega deleža (STO) so odlični projekti izpostavljeni blockchain oziroma kripto skupnosti in vsem ostalim, ki jih zanimajo dobre investicije. STO je novo ime za startup podjetja, katera želijo izmenjati lastniški delež podjetja za investitorjeva sredstva in s tem uresničiti svoje cilje. V okviru STO zbiranja sredstev investitor dobi dejansko lastništvo za digitalen kovanec, za tem ko je potrjen v blockchain omrežje. Definitivno je STO dobra reklama, kot na samem začetku in tudi na koncu zbiranja sredstev, ker za odobritev STO je potrebno izpolnjevati določene standarde in regulacije z vidika varnosti. Zaradi te spremembe so investitorji veliko bolj varni, kot pa leto ali dve pred tem.

STO lahko poteka v več fazah. To je odvisno od podjetja in projekta samega, kajti podjetje se mora odločiti koliko lastniškega deleža želijo prodati in koliko sredstev potrebujejo za realizacijo. V okviru projekta Save Ideas smo izbrali tri faze. Najbolj pomembna je vedno prva faza, kjer se išče najbolj kvalitetne investitorje in podjetja, ki imajo enak cilj in vizijo, kot mi. Želimo uresničiti vse tri faze in s tem v obdobju 5–10 let postati globalna hranilnica za ideje in intelektualno lastnino.

5 ANALIZA USPEŠNOSTI PODJETJA SAVE IDEAS

5.1 Ozadje ključnih problemov

Dokazovanje intelektualne lastnine sega v začetek 18. stoletja, kjer so na različne načine hoteli dokazati, da je neka zamisel ali predmet last nekoga. Številni problemi se pojavljajo v današnjem svetu, ker veliko ljudi želi uresničiti svoj potencial in realizirati ideje. Pogosto se zgodi, da več oseb razmišlja ali je v postopku realizacije enake stvari. V takšnih primerih je težko dokazati, kdo se je nečesa prvi spomnil, razen s patentom. Postopki patentiranja so zelo zahtevni in dragi. Trajajo več let in potrebno je investirati veliko denarja. Z dnem, ko je izpolnjen patenti obrazec ima patent življenjsko dobo približno 20 let. Postopki patentiranja so uveljavljeni po celem svetu in imajo nekakšen standard, ampak zanima nas kako se da rešiti problem nerazvitih in revnih držav ali območij. Tudi tam imajo ideje in željo po uspehu, ampak z njihovega vidika jim je jasno, da si patentne zaščite ne morejo privoščiti. Z dostopom do interneta lahko njihovo idejo, rešitev ali privarčevanje stroškov brezplačno zaščitijo na platformi Save Ideas.

5.2 Predstavitev raziskovalnih podatkov

Zelo pomembne podatke smo zbrali s pomočjo primarnih raziskovalnih metod. Intervjuji so bili opravljeni s direktorjem, predstavnikom in svetovalcem za STO, ter predstavnico za marketing in komunikacije, ki so pojasnili svoja stališča glede tehnologije blockchain,

zaščite intelektualne lastnine, ter potenciala koncepta Save Ideas. V drugi del raziskovanja je bil vključen anketni vprašalnik, v katerem je sodelovala tudi širša ekipa podjetja Save Ideas, ki šteje približno 60 članov. K širši ekipi štejemo svetovalce z različnih območij in držav. Anketni vprašalnik je bil namenjen sodelujočim pri projektu Save Ideas, zaradi poznavanja projekta in tehnologije blockchain.

Intervjuvanci odlično poznajo koncept Save Ideas in tehnologijo blockchain. Vsi so omenili, da bo tehnologija spremenila poslovanje v mnogih multinacionalkah in predvsem mladih podjetjih, katera želijo uspeti. Tehnologija še ni tako razširjena, ampak pojavljajo se vzorci iz katerih je razvidno, da je implementacija zelo priporočljiva.

Perspektive intervjuvancev glede digitalnih valut in nasledstva fizičnega denarja z digitalnem so različne, ampak vsi so mnenja, da je v tem ogromen potencial, ker omogoča enostavnejše poslovanje z denarjem, nižje stroške pri prenosu velikih zneskov, plačevanje s telefonom in izogibanje posrednikom pri izvrševanju in odobritvi transakcij. Digitalne valute so ene izmed največjih konkurenc tradicionalnim bančnim plačilnim sistemom, ki počasi izgubljajo potencial, zaradi visokih provizij.

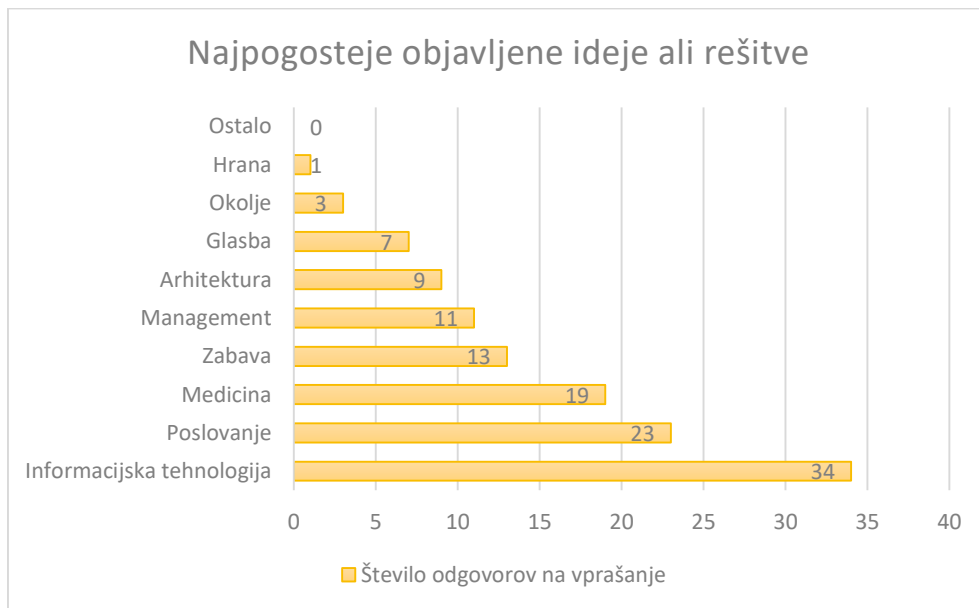
V intervjuju so se vsi navezali na to, da koncept Save Ideas omogoča brezplačno objavo idej in rešitev, kar je zelo učinkovito s stališča uporabnika, ker za objavo ne potrebuje plačati ničesar. Uporabnik lahko prosto objavlja ideje pri tem pa dobi odziv ostalih uporabnikov ali investitorjev platforme. Gre za dvosmerno interakcijo med uporabniki in investitorji, ki lahko vodi do uspešnega nastanka nove ideje ali podjetja. Poslovni model 80/20 je v podjetju Save Ideas zasnovan tako, da se 80 % sredstev, ki se pridobijo s prodajo lastniškega deleža reinvestiranih v najbolj perspektivne ideje na platformi. V tem primeru imajo vsi uporabniki enake možnosti za uspeh njihove ideje na platformi.

Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz 7 vprašanj na katere je odgovorilo 52 anketirancev. V našem primeru je bilo 35 moških in 17 žensk. Starostne skupine, ki so odgovarjale so bile zelo enakomerne, kar pomeni da je večina članov ekipe starih približno 25 do 50 let.

Pri tretjem vprašanju so anketiranci ocenili koncept podjetja Save Ideas in objavo na platformi s ocenami od 1 do 5. V tem primeru je pomenilo 1 – zelo slabo in 5 – zelo dobro. Kar 38 jih je ocenilo, da je koncept zelo dobro zasnovan in 12 jih je ocenilo, da je koncept dobro zasnovan. Dva anketiranca sta se odločila za odgovor povprečno. Zanimalo nas je tudi kako pogosto objavljajo ideje na platformo. S tega vidika je analiza vprašanja zelo zanimiva, kajti anketiranci so zelo aktivni pri objavljanju idej. Denimo, da zapostavimo dejstvo, da je to širša ekipa podjetja Save Ideas, ki je odgovarjala na vprašanja, ampak je z vidika razvoja same platforme zelo dobro, da se ideje objavljajo in posledično tudi komentirajo s strani ostalih uporabnikov. Dodatna pozitivna stvar je to, da je kar 31 (kar je približno 60 %) anketirancev od 52 odgovorilo, da je tehnologija blockchain prav tista, ki bo izboljšala samo kakovost platforme Save Ideas.

Kot je razvidno iz slike 6 so predstavljeni podatki kaj menijo anketiranci o tem iz katerega področja so največkrat objavljene ideje ali rešitve. Če pogledamo sliko niso vsi enotnega mnenja, ampak menijo, da je prav iz informacijske tehnologije objavljenih največ idej, sledi poslovanje in nato medicina, ter zabava. Dejstvo je, da je so ideje ali potencialne inovacije na področju informacijske tehnologije zelo velik zalogaj za zaščito, zaradi natančnosti opisa postopka.

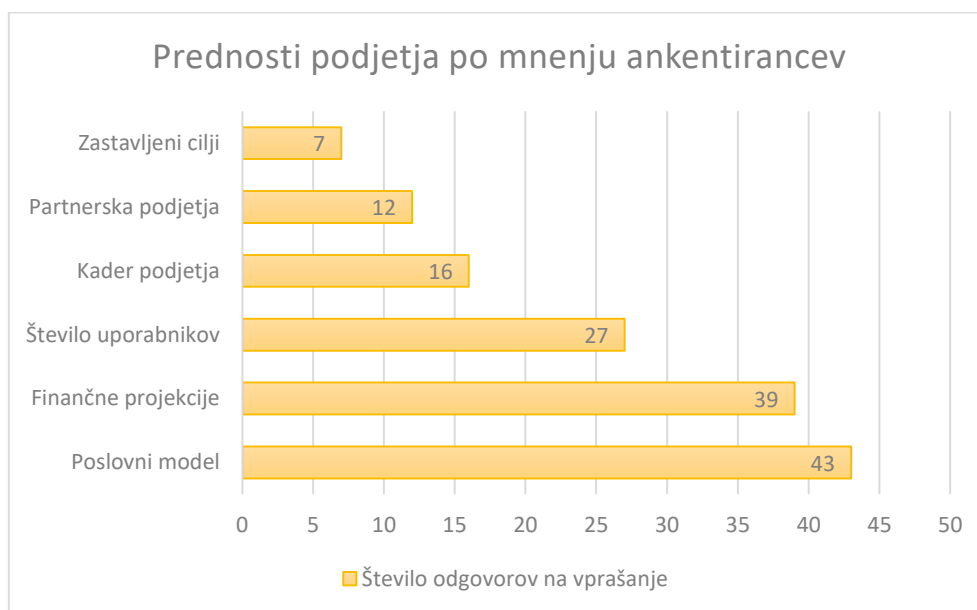
Slika 6: Področja objavljenih idej na platformi

Vir: lastno delo.

Slika 7 nam prikazuje kako so anketiranci odgovorili na zadnje vprašanje o prednostih podjetja. Iz slike je razvidno, da jih večina verjame v dobro zastavljen poslovni model v podjetju in finančne projekcije iz katerih je razvidno, da ima podjetje ogromen potencial zavzeti celoten tržni delež, kajti v tem trenutku nima primerne konkurence.

Slika 7: Potencialne prednosti koncepta

Vir: lastno delo.

5.3 Analiza rešitev

5.3.1 STO

V današnjem svetu veliko manjših podjetij išče načine za preboj na svetovni trg. Poslovanje na večjih trgih predstavlja večje tveganje za podjetje in prav tako višje dobičke. Očitno je, da je cilj vsakega podjetja minimizirati stroške in maksimirati dobičke, ampak v večini primerov je to potrebno storiti na zelo taktičen in premišljen način. Dolgoročni plani so vedno zasnovani tako, da podjetje vsaj v obdobju 10 let doseže finančno svobodo. V podjetju Save Ideas imamo cilj, da se s prodajo lastniškega deleža podjetja med 20 % - 40 % pridobi dovolj kvalitetnih investitorjev in sredstev za konkreten vstop na svetovni trg. S tem, ko podjetje postane še bolj znano v svetovnem merilu lahko domnevamo, da bodo kvalitetnejši investitorji sami želeli poslovati s podjetjem in posledično se bo izpopolnjevala baza uporabnikov in idej, ki bo vodila do trajnostnega razvoja podjetja.

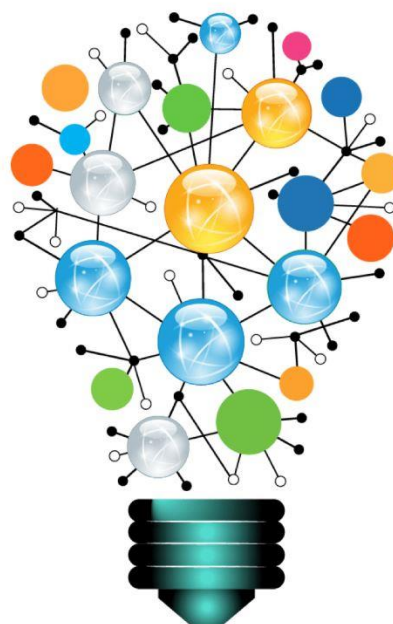
Slika 8: Predstavitvena stran za STO

Intellectual Property Protection for Everyone

“Save Ideas is the world’s first platform to provide free protection of intellectual property using blockchain technology.”

- Prof Dr. Hazbo Skoko Founder Save Ideas

REGISTER INTEREST

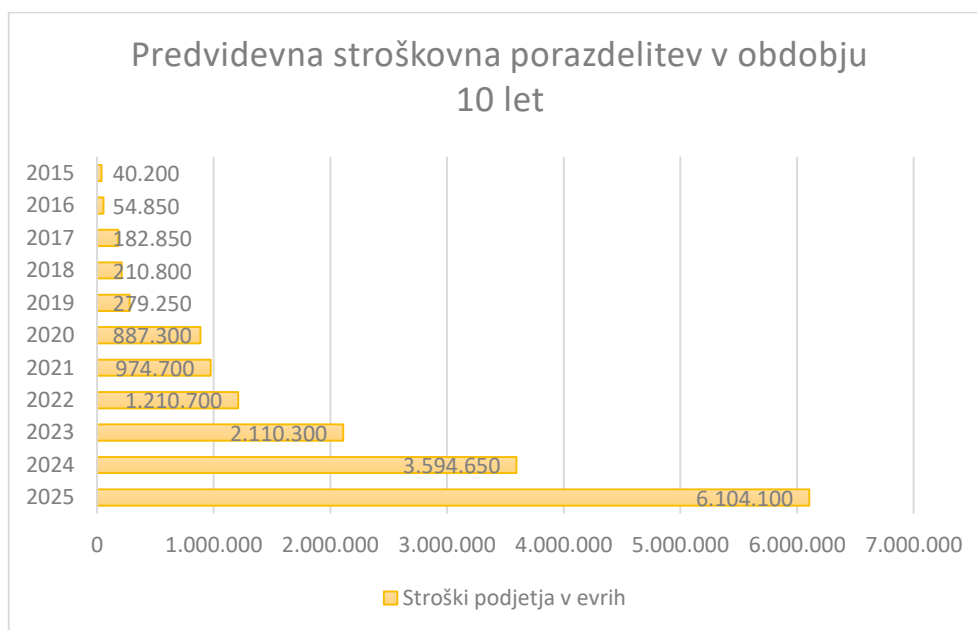

Vir: lastno delo.

Koncept Save Ideas razrešuje ogromno problemov nastalih v digitalni dobi, kot so brezplačna zaščita intelektualne lastnine, dokazovanje avtorstva idej ali rešitev, takojšna zaščita idej s časovnem certifikatom, ter enostavno iskanje investorjev za ideje (slika 8). Postopki patentiranja so zelo dragi in počasni, iz tega sledi dejstvo, da je v povprečju vsako leto uspešnih samo 2 % izpolnjenih patentnih obrazcev. V tem primeru smo priča nezadovoljstvu fizičnih in pravnih oseb, ki se poslužujejo patentiranju idej, rešitev, zamisli ali produktov. Sklepamo, da veliko bolj enostavno zaščititi intelektualno lastnino na brezplačen način in s tem kasneje dokazovati izvor avtorstva.

V spodnji sliki 9 so prikazani približni stroški podjetja od ustanovitve in do leta 2025. V podjetje je bilo do tega trenutka investirano več kot 700.000 € in do konca leta 2019 se pričakuje, da se bo ta vrednost povečala na približno 800.000 €. S prodajo lastniškega deleža želi podjetje del teh stroškov povrniti in pridobiti sredstva za prihajajoča leta, ko bodo stroški strmo naraščali, zaradi povečanja širjenja na svetovni trg, zaposlovanja kadra, investicij v razvoj in investicij v najbolj priljubljene ideje na platformi. Podjetje bo del svojih sredstev tudi investiralo v ideje in s tem podpiralo inovatorje. Stroški bodo vsako leto naraščali in leta 2025 naj bi presegli 6 milijonov €, kar pomeni, da bo moralo podjetje generirati vsaj toliko prihodkov, da bo pokrilo nastale stroške.

Slika 9: Stroški podjetja v obdobju 10 let

Vir: lastno delo.

Koncept Save Ideas je zasnovan tako, da ima aktualna dva poslovna modela. Pomembnejši je poslovni model tako imenovanih naročnin na platformi, kateri je odskočna deska za dogovor s investitorji. Investitorje vedno zanima izkupiček njihove investicije in na podlagi tega se odločijo ali bodo investirali v projekt ali ne. Kot je razvidno iz tabele 1 glede planov podjetja v prihodnosti ima podjetje cilj, da se v ideje objavljene na platformi reinvestira kar 250 milijonov €. To investiranje se prične s sredstvi, ki bodo zbrana s STO in nato kasneje nadaljuje s sredstvi podjetja. Tukaj govorimo o poslovnem modelu 80/20, kar pomeni, da bo 80 % sredstev, ki bodo zbrana s STO. To so dejstva, ki pritegnejo veliko pozornost investorjev. Podjetje ima namen odpreti pisarne skoraj v vsaki državi na svetu in zaposliti veliko delavcev. Slika 9 nam pojasnjuje povečanje stroškov vsako leto in prav ogromen preskok sledi iz leta 2019 v leto 2020, kjer se bodo stroški skoraj potrojili. Vse to je posledica priprav na STO in drugih aktivnosti, ki potekajo v podjetju.

Glavni poslovni model koncepta Save Ideas je generiranje sredstev s tako imenovanimi naročniškimi paketi za uporabnike. Podrobnosti glede paketov še niso natančno določene, ampak v osnovi gre za 4 različne pakete, ki bodo na voljo uporabnikom, institucijam, ter investitorjem. Osnovni paket, ki ga bo lahko imel vsaj uporabnik bo brezplačen in omejen na določeno število objav idej. Ostali trije bodo plačniški, cene bodo s paketi in različnimi funkcijami naraščale in naj ne bi presegle 50 € mesečno. Zadnji paket je namenjen večjim podjetjem ali institucijam, ki bodo pripravljene tudi skleniti partnerstvo ali skleniti naročninsko pogodbo, ki je v njihovem interesu.

Tabela 2: STO zbiranje sredstev

Dogodek	Sredstva	Način	Uporaba sredstev
Začetna faza	1,5 milijona \$	Prejetje kovancev in lastniških pravic	Skladnost in priprava za razvoj
Vmesna faza	5 milijonov \$	Prejetje kovancev	Priprava na predstavitveni prospekt in razvoj platforme
Končna faza – Javni STO	20 milijonov \$	Prejetje kovancev	Razvoj lastnega blockchaina na podlagi umetne inteligence

Vir: lastno delo.

STO je pravilna odločitev za podjetje, ker na samem začetku pritegne zasebne investitorje. Investitorji, ki bodo vstopili v začetni fazi STO bodo imeli pravice lastniškega kapitala (volilna pravica in deljenje dobička). V začetni fazi je namen zbrati 1,5 milijona ameriških dolarjev, ki bodo uporabljeni za ureditev skladnosti podjetja in nadaljnji razvoj podjetja. Sledilo bo zbiranje v višini 5 milijonov v vmesni fazi, sredstva bodo porabljena za pripravo na predstavitveni prospekt (prospectus) in dodatno nadgradnjo platforme. Zadnja faza bo javni STO in v tem primeru se bodo zbirala sredstva v višini 20 milijonov \$, ki bodo investirana v razvoj lastne tehnologije blockchain v kombinaciji s umetno inteligenco (tabela 2).

Podjetje Save Ideas bo s prodajo lastniškega deleža z lahkoto uresničilo svoj potencial na trgu. Že delujoča platforma na katero je mogoče objaviti idejo ali rešitev na spletni strani ali preko mobilne aplikacije ima več kot 5.000 aktivnih uporabnikov, ki so skupno že objavili več kot 2.100 idej. Te številke se bodo s pričetkom STO močno povečale, ker STO nudi neposredno in posredno oglaševanje samega koncepta podjetja med ciljno publiko, ki jo zanima tehnologija in dobre investicije v okviru blockchaina in kriptovalut.

Podjetja, ki se odločajo za STO in uporabo tehnologije blockchain so ponavadi iz različnih področij. Nekatera ne potrebujejo nujno tehnologije blockchain ali prodaje lastniškega deleža in se vseeno odločijo to. Z vidika investitorja je zelo težko poiskati primerno podjetje, ki nima ustaljenega poslovanja in bo zagotavljalo dobičke. Zato je ogromno projektov ICO, ki so se zgodili v preteklih letih bilo pozabljenih. Zadeva je s STO drugačna, ker je potrebno dosegati določene standarde, da se odobri STO. Koncept Save Ideas ima zeleno luč za STO. Investirana sredstva za pripravo na začetek STO in preverjanja skozi katera mora iti podjetje niti malo ne asociirajo na prevaro. Prodaja lastniškega deleža in shranjevanje podatkov s pomočjo tehnologije blockchain je primerno za podjetje in novo nastale projekte, ki se soočajo z ogromno bazo podatkov, uporabnikov, pri tem pa konkretno znižujejo stroške in

olajšajo poslovanje. Izpostaviti moramo dejstvo, da v našem primeru gre za dokazovanje izvora avtorstva ideje, ki praktično ostane za vedno zabeležena na blockchainu.

5.3.2 Druge rešitve

Direktor podjetja je že pred samim začetkom projekta imel misli usmerjene v tehnologijo veriženja blokov, zaradi sodelovanja in pogovorov z različnimi profesorji na univerzah po celem svetu. Vsi so bili enakega mnenja, da bo ta tehnologija pustila ogromen pečat na finančnih področjih, področjih obdelave in shranjevanja podatkov, prav zaradi znižanja stroškov, ki se z obsegom zelo povečajo. Intelektualna lastnina je zelo občutljivo področje, zaradi dokazovanja avtorja določene ideje, rešitve ali zamisli. To so stvari katere želimo imeti shranjene zavedno. Patentna zaščita omogoča avtorju zaščito za določeno obdobje in ima možnost podaljšanja patenta (Kerjan, 2006, str. 64). V našem primeru govorimo o izdajanju časovnega certifikata in opisa ideje pri konceptu Save Ideas, ki je v primerjavi s patentiranjem brezplačen, ampak ne moramo trditi, da ima popolnoma enako veljavnost kot patent. Torej v primeru izdaje časovnega certifikata in nadgradnje ideje na blockchain, ta opis ostane shranjen za vedno. Obstajajo podjetja, ki shranjujejo podobne zadeve, ampak na to se ne moremo zanašati, kajti vse poganjajo strežniki, ki so lahko kadarkoli uničeni ali izklopljeni.

Pritegniti pozornost in prepričati kvalitetne investitorje je zelo težko in potrebno je vložiti veliko truda za uspeh. Obstaja veliko alternativnih možnosti, ki bi jih lahko podjetje uporabilo, ampak menimo, da to ni smiselno z vidika področja zaščite intelektualne lastnine. Privatne investitorje, ki so lahko tudi fizične osebe je enostavno prepričati za vstop v projekt, ampak je to proces, ki je dolgotrajen in potrebno je ogromno pogajanj, ker ima vsak različne želje. Projekt Save Ideas se zelo razlikuje od nekakšnega projekta, kjer gre zgolj za prodajo produktov ali projekta, kot so bili ICO, ki so samo obljubljali dobičke brez kakršnega koli dokaza, da bo projekt zares dokončan. Investitorji, ki želijo svoja sredstva investirati so zelo previdni na vsakem koraku investicije in predvidevanju dobička na njihovo investicijo. V današnjem svetu smo priča različnim investicijskim skladom in bankam, kjer ozadje poslovanja ni povsem jasno, zato se podjetja in investitorji takšnim ponudbam z lahkoto odrečejo, čeprav iščejo potencialne rešitve, da inflacija ne bi preveč vplivala na vrednost njihovih sredstev. Popolnoma kontradiktorno je da bi podjetje poskušalo poslovati v tej smeri, kajti v podjetju zagovarjamo transparentnost in izločanje posrednikov iz plačilnih sistemov.

Podjetje bi se lahko prijavljalo na različne natečaje, ki so organizirani v svetovnem merilu in bi po tej poti poiskalo potencialne poslovne angele, ampak je to ponovno začaran krog, kajti vsak izmed njih ima svoje želje in cilje. V našem primeru je bolj optimalno prodati lastniški delež in slediti viziji, ter poslanstvu podjetja.

5.4 Priporočila za podjetje

Dodana vrednost podjetja bodo vedno ideje in rešitve, ki so objavljene na platformi, ter uporabniki, ki jih neprestano objavljajo in izpopolnjujejo. To si lahko predstavljamo, kot satovje v katerega čebele odlagajo med. Med se kasneje iztisne in je pripravljen za uporabo. Prav tako se v prenesenem pomenu odvija postopek pri podjetju Save Ideas. Uporabniki so ključ do uspeha, kajti prav oni objavljajo ideje, ki so v trenutku objave zaščitene in potencialni investitorji imajo možnost investicije v idejo. Podjetje ima trdno zastavljene cilje in v nekaj več kot 3 letih delovanja dobro postavljene temelje. V prihodnosti je potrebno še naprej graditi bazo uporabnikov in idej, ter pridobiti kvalitetna partnerska podjetja in investitorje. Izračunana vrednost podjetja leta 2025, glede na finančne projekcije je nekaj več kot 35 milijonov \$. STO je ena izmed edinstvenih priložnosti, ki jih lahko podjetje v tem trenutku izkoristi, kajti 23. septembra 2019 se obeta odobritev razvpitega projekta Bakkt za katerem stoji enako podjetje, ki je ustanovilo newyorško borzo (Liu, 2019). Iz tega sledi, da bodo institucionalni vlagatelji zelo preprosto kupovali ali trgovali s kriptovalutami. S tem dogodkom se bo prav zagotovo povečala evforičnost nakupa kriptovalut, ter posledično bo vedno več ljudi seznanjenih kaj je tehnologija v ozadju, ki poganja kriptovalute. Investitorji bodo v tem času iskali možne investicije v dobre projekte, ki bodo imeli poslovni model generiranja sredstev in definitivno bo Save Ideas eden izmed teh.

SKLEP

Skoraj vsak posameznik ima v življenju želje in zastavljene cilje, ki jih želi doseči. Samo želja po uspehu ni dovolj, potrebno je tudi nekaj narediti za zastavljene cilje. V tem primeru gre za percepcijo med željami in realizacijo le-teh. Človeški možgani so zelo zakomplicirani in včasih potrebujejo dodatno vzpodbudo ali motivacijo, da proizvedejo kvalitetne ideje. Posamezniki v določenih primerih mogoče potrebujejo slikovni prikaz nečesa, da se njihovo intelektualno okno za moment odpre in jih vzpodbudi k razmišljanju in dojetju dejstva, da je realizacija njihove ideje mogoče zelo preprosta. Torej naš namen strokovne zaključne naloge je bil raziskati kakšni problemi se pojavljajo glede zaščite intelektualne lastnine, kako tehnologija blockchain lahko vpliva na zaščito in kaj v sinergiji teh dveh počne podjetje Save Ideas.

Kot smo že omenili v samem začetku zaključne strokovne naloge je intelektualna lastnina zelo občutljiva tema, ki je dandanes pogosto omenjena na vseh področjih. Državni zakoni varujejo ustvarjalce in jih vzpodbujajo k razmišljanju in razvijanju novih idej. V Sloveniji je zaščita intelektualne lastnine in opravljanje nalog povezanih z njo pod okriljem Urada Republike Slovenije za zaščito intelektualne lastnine. Poznamo tudi Evropski patentni Urad in Svetovno organizacijo za intelektualno lastnino, ki skrbi za zaščito izven državnih mej.

V nadaljevanju smo opisovali tehnologijo blockchain, katero podjetje Save Ideas želi uporabiti, kot dodatno zaščito poleg časovnega certifikata (ki se izda v datotečni obliki PDF)

in kopije časovnega certifikata, ki jo podjetje shrani v svojo bazo podatkov. Tehnologija omogoča shranjevanje podatkov v verižne bloke, ki kasneje ne morejo biti izbrisani ali urejeni. Podjetjem zniža stroške, olajša poslovanje in omogoča trajno hranjenje pomembnih podatkov ali uradnih dokumentov. Zasebnost v tem primeru ne predstavlja ogromnih težav, kajti podjetje se lahko odloči za privaten blockchain znotraj podjetja.

Podjetje Save Ideas je avstralsko podjetje, katerega je ustanovil prof. dr. Hazbo Skoko leta 2015. Glavni namen podjetja je zaščita intelektualne lastnine in pomoč inovatorjem do uspešne realizacije idej. Podjetje ima jasno zastavljene cilje v prihodnosti, eden izmed teh je, da direktor želi, da podjetje postane »globalna hranilnica za ideje«. Ožja ekipa šteje 21 članov. V projekt se pa vključujejo tudi svetovalci iz različnih geografskih območij, ker direktor želi imeti pisarne v skoraj vseh državah na svetu.

Platforma Save Ideas je delujoča platforma, podprta s mobilno aplikacijo, ki tudi omogoča objavo ideje na platformi. Uporabnik se mora registrirati in tako dobi pravico do brezplačne objave ideje ali rešitve. S SIPT bo mogoče obstoječo idejo na platformi nadgraditi in shraniti na blockchain. Omogoča tudi nagrajevanje ustvarjalcev s strani investitorjev.

Kot najbolj optimalno rešitev podjetja Save Ideas v tem trenutku na koncu analiziramo t.i. STO. STO je novejša oblika predhodni projektov ICO, ki so zaznamovali kripto svet. Gre za prodajo lastniškega deleža podjetja z namenom, da podjetje pridobi potrebna sredstva za nadaljnji razvoj in zastavljene cilje. V našem primeru smo se odločili za prodajo 20 – 40 % deleža podjetja. STO je s pravnega vidika veliko bolj varna priložnost za investitorje, kot prehodni ICO. V planu zadnje faze STO je zbrati 20 milijonov \$ in s tem zagotoviti dovolj sredstev za razvoj vsega zgoraj naštetega, kot je razvidno iz tabele 1. STO na začetku privabi kvalitetne investitorje in je hkrati posredno oglaševanje skozi celoten postopek zbiranja sredstev.

V današnjem svetu zelo cenimo vrednote, kot so čas, denar, zdravje in tako naprej. Na vse izmed njih lahko zelo vplivamo razen na eno ne moremo in to je čas. Zakaj bi zapravljali leta in leta za čakanje odobritve patenta, medtem ko lahko to storimo nemudoma in brezplačno na platformi Save Ideas? Poraja se nam tudi vprašanje ali bo sploh patent uspešno potrjen in patentiran ali pa bo še eden izmed 98 % neuspešnih patentov, ki so zavrjeni. Dejstvo je, da se zgodovina ponavlja in da indikatorji ekonomskih razmer na trgu kažejo, da bo v bližnji prihodnosti nastala gospodarska kriza. Nacionalni dolg države z največjo ekonomijo na svetu (Združene države Amerike) znaša nekaj več kot 22,5 bilijonov \$, v tem primeru se z veseljem sprašujemo kaj se bo v prihodnosti zgodilo? Ali lahko iz tega pričakujemo pozitiven razplet ali bo sledila ogromna hiperinflacija in propad nekaj desetletij stabilne valute, ki se imenuje ameriški dolar. S tega vidika lahko sklepamo, da se bo po vsej verjetnosti ogromno investiralo v trg nepremičnin, trg zlata in drugih žlahtnih kovin, ter trg kriptovalut.

LITERATURA IN VIRI

1. Berce, J. (1998). *Upravljanje znanja skozi prizmo intelektualne lastnine: Informacijska družba*. Ljubljana: Državna založba.
2. European Patent Office. (2010). *About us*. Pridobljeno 18. julija 2018 iz <https://www.epo.org/about-us.html>
3. Gospodarska zbornica Slovenije. (brez datuma). *Intelektualna lastnina zakaj in kako*. Pridobljeno 2. decembra 2018 iz https://www.gzs.si/skupne_naloge/inovativna_slovenija/vsebina/Intelektualna-lastnina-Zakaj-in-kako
4. Granstrand, O. (2005). Innovation and Intellectual Property. *The Oxford Handbook of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, str. 288.
5. Gupta, M. (2017). *Blockchain For Dummies®*, IBM Limited Edition. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc, str. 6–30.
6. Kerjan, S. (2006). *Priročnik o pravicah intelektualne lastnine*. Maribor: TechnoCenter UM d. o. o. in Inštitut za raziskovanje podjetništva, str. 64.
7. Pertnar, B. (2002). *Intelektualna lastnina v sodobni konkurenci in poslovanju: pravne osnove, ekonomska analiza in podjetniški cilji* (1. natis). Ljubljana: GV založba.
8. Rozman, B. (1999). Intelektualna lastnina in patentni uradi v dobi globalizacije. *Teorija in praksa*, 36(6), 1027–1040. Pridobljeno 15. julija 2019 iz <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip19996rozman.PDF>
9. TechnoCenter UM d. o. o. (brez datuma). *Intelektualna lastnina*. Pridobljeno 18. januarja 2019 iz <http://www.intelektualna-lastnina.si/>
10. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino. (brez datuma). *O intelektualni lastnini*. Pridobljeno 28. julija 2019 iz <http://www.uil-sipo.si/uil/urad/o-intelektualni-lastnini/>
11. World Intellectual Property Organization. (2004). *WIPO Intellectual Property Handbook* (Second Edition). Geneva: WIPO. Pridobljeno 7. junija 2019 iz https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/489/wipo_pub_489.pdf
12. WIPO. (brez datuma). *About WIPO*. Pridobljeno 29. junija 2019 iz <http://www.wipo.int/about-wipo/en/>
13. Cook, D., Manno, G. & Bellette, K. (2014, 8. januar). The Players and the Future of the \$180 Billion Global IP Market. *Ipstrategy.com*. Pridobljeno 5. avgusta 2019 iz <https://ipstrategy.com/2014/01/08/the-players-the-future-of-the-180-billion-global-ip-market/>
14. Liu, S. (2019, 13. avgust). Blockchain – Statistics & Facts. *Statista.com*. Pridobljeno 19. avgusta 2019 iz <https://www.statista.com/topics/5122/blockchain/>
15. Sundararajan, S. (2017, 20. oktober). *Coindesk* [mnenje]. Pridobljeno 10. avgusta 2019 iz <https://www.coindesk.com/100-diplomas-mit-issues-graduate-certificates-on-a-blockchain-app>

PRILOGE

Priloga 1: Intervju s direktorjem prof. dr. Hazbom Skokom

Intervju vprašanja:

Prof. dr. Hazbo Skoko, M, 59, ustanovitelj in direktor

1. Kakšen potencial vidite v tehnologiji blockchain in posledično pri projektu Save Ideas? Ali je po vašem mnenju možno, da v obdobju 5 – 10 let digitalne valute delno ali celo nasledijo fizičen denar?

Tehnologija blockchain že v tem trenutku spreminja poslovanje in finančno poslovanje po celem svetu. Za podjetje Save Ideas je tehnologija blockchain popolnoma ustrezna razširitev samega koncepta ideje in poslovnega modela. Menim, da bodo digitalne valute v določenem trenutku kar v sorazmerju s fizičnim denarjem. Prav tako, kot je bilo z internetom, bo tudi verjetno s digitalnimi valutami, da bodo šele čez nekaj časa se prilagodile in uporabljale. V nekaterih razvitih državah obstaja možnost, da bodo zelo kmalu nasledile fizičen denar.

2. Ocenite projekt Save Ideas in podajte mnenje glede uporabnosti funkcije, ki jih omogoča projekt, kot pridobivanje certifikata o avtorstvu in kaj bo to pomenilo, ko bo projekt deloval na tehnologiji blockchain?

V mislih imam neomejen potencial podjetja Save Ideas kot koncepta, kovanec SIPT bo eden izmed glavnih in najbolj stabilnih kovancev na svetu s finančnega vidika, ker je podprt z sredstvi.

3. Kakšen se vam zdi poslovni model 80/20, kar pomeni da gre kar 80 % sredstev, ki bodo prišla v projekt za razvoj novih priljubljenih idej uporabnikov na platformi Save Ideas?

Eno izmed načel ustanovitve podjetja Save Ideas je to, da je širjenje in objava idej za vsakogar in da je brezplačna. Torej poslovni model 80/20 bo razširil glavni namen podjetja v nekaj več. To pomeni, da bo 80 % sredstev zbranih s prodajo lastniškega deleža reinvestiranih v najbolj priljubljene in najboljše ideje na naši platformi.

4. Kakšno je vaše osebno mnenje o prihodnosti podjetja in o stvareh, ki jih ima podjetje namen realizirati?

To je le vprašanje časa, ampak zelo pomembne so investicije investitorjev v podjetje, kajti ko bo koncept Save Ideas postal eden izmed glavnih in najbolj prilagodljivih za zaščito intelektualne lastnine in pravic, zemljiške registre (v državah v katerih nimajo tega urejenega) in investicije v najboljše ideje, rešitve.

Priloga 2: Intervju z prof. dr. Gorazdom Justinekom

Intervju vprašanja:

Prof. dr. Gorazd Justinek, M, 40, blockchain in STO

1. Kakšen potencial vidite v tehnologiji blockchain in posledično pri projektu Save Ideas? Ali je po vašem mnenju možno, da v obdobju 5 – 10 let digitalne valute delno ali celo nasledijo fizičen denar?

Tehnologija blockchain je nedvomno tehnologija, ki bo v prihodnje krojila svet. Podobno kot je bila v začetku 90. prejšnjega stoletja dot.com revolucija na osnovi katere so potem nastala vsa nova tehnološka podjetja, ki jih poznamo še danes, kot največja podjetja na svetu. Tako bo gotovo tudi s tehnologijo blockchain. Veliko teh pobud bo propadlo, vendar ko se bo uporaba tehnologije blockchain prevesila v vsakodnevno uporabo, potem bomo doživeli nov trend.

Tehnologija blockchain daje projektu SI dodatno zavarovanje in varnost pri shranjevanju lastnine, kar je ključno pri projektu.

Kriptovalute niso sopomenka za blockchain, niti jih ne gre enačiti, da je to ključna stvar pri tej tehnologiji. Tehnologija blockchain je veliko bolj pomembna za preostale rešitve in ne samo za kriptovalute. Je pa seveda to trenutno najbolj aktualno, zaradi velikih zaslužkov, ki so se zgodili v preteklih letih.

Prav gotovo pa bodo kriptovalute v prihodnje postale vse bolj pomemben igralec in gotovo v roku 10 let, lahko prevzamejo pomemben tržni delež klasičnih valut.

2. Ocenite projekt Save Ideas in podajte mnenje glede uporabnosti funkcije, ki jih omogoča projekt, kot pridobivanje certifikata o avtorstvu in kaj bo to pomenilo, ko bo projekt deloval na tehnologiji blockchain?

Lastnina, še zlasti intelektualna lastnina je nadvse občutljiva. Ljudje pogosto ne zaupajo svojih idej in jih ne delijo z drugimi ker jih je strah, da jim bodo ideje ukradli. Posledično veliko idej ostane nekje »pozabljenih«. Prav tako postopki zaščite intelektualne lastnine pogosto trajajo predolgo, so komplicirani in dragi. SI ponuja rešitev za vse te težave.

3. Kakšen se vam zdi poslovni model 80/20, kar pomeni da gre kar 80 % sredstev, ki bodo prišla v projekt za razvoj novih priljubljenih idej uporabnikov na platformi Save Ideas?

Koncept je zastavljen tako, da se večina sredstev zbranih s STO povrne v realizacijo idej uporabnikov SI. To je smisel celotne ideje in povezovalnosti družb kot takih.

4. Kakšno je vaše osebno mnenje o prihodnosti podjetja in o stvareh, ki jih ima podjetje namen realizirati?

Podjetje ima zastavljene zelo visoke cilje in v primeru ustreznih okoliščin na mednarodnih trgih ter v primeru ustreznega odziva na STO lahko postane eno od najbolj prepoznavnih blockchain podjetij v prihodnjih letih.

Priloga 3: Intervju s doc. dr. Tanjo Sedej

Intervju vprašanja: doc. dr. Tanja Sedej, 39, Ž, svetovalka za strateški marketing in komuniciranje

1. Kakšen potencial vidite v tehnologiji blockchain in posledično pri projektu Save Ideas? Ali je po vašem mnenju možno, da v obdobju 5 – 10 let digitalne valute delno ali celo nasledijo fizičen denar?

Blockchain tehnologija predstavlja tehnologijo, ki bo lahko spremenila svet. Dejanski potencial se šele nakazuje. Možnosti so ogromne. Z vidika projekta Save-ideas tehnologija omogoča, da so podatki pregledni, dostopni, predvsem pa da jih ni mogoče spreminjati.

2. Ocenite projekt Save Ideas in podajte mnenje glede uporabnosti funkcije, ki jih omogoča projekt, kot pridobivanje certifikata o avtorstvu in kaj bo to pomenilo, ko bo projekt deloval na tehnologiji blockchain?

Projekt Save Ideas omogoča, da uporabniki brezplačno zaščitijo svoje ideje, pri tem pa prejmejo časovni certifikat. Z blockchain tehnologijo, ki temelji na veriženju algoritmov, ki vsebujejo zapise podatkov, vsak zapis dobi svoj blok, ki jih ni mogoče spreminjati za nazaj. Ključna funkcija je v tem, da se na enostaven način lahko preveri pristnost, izvor in lastništvo zapisov.

Projekt Save Ideas pa ne predstavlja le možnosti brezplačne registracije idej, ampak tudi ustvarjanje skupnosti, kjer se povezujejo kreativni posamezniki.

3. Kakšen se vam zdi poslovni model 80/20, kar pomeni da gre kar 80 % sredstev, ki bodo prišla v projekt za razvoj novih priljubljenih idej uporabnikov na platformi Save Ideas?

Ključni namen projekta je financiranje idej z velikim potencialom, omogočanje potencialnim podjetnikom, da razvijejo ideje, uresničijo svoje cilje, svoje sanje. Posledično je zasnovan model 80/20, ki kaže na to, da bo pretežni delež usmerjen zares v razvoj idej.

4. Kakšno je vaše osebno mnenje o prihodnosti podjetja in o stvareh, ki jih ima podjetje namen realizirati?

Projekt Save Ideas nosi v sebi ogromen potencial in sicer na globalni ravni. Priljubljenost se kaže v hitrem povečevanju članov skupnosti, vendar pa bo globalna razsežnost projekta pomembno odvisna od uspešnosti načrtovanja in izvedbe nadaljnjih korakov.

Priloga 4: Save Ideas časovni certifikat

Time Certificate

Serial Number: AV 980237483

The time we received your submission (AEST - Australian Standard Eastern Time)

Issued to:

Name:	Žan
Surname:	Bombek
Address:	Slovenia
Phone:	+38631327362
Email:	zan.bombek7@gmail.com
Second email:	-
Date of birth:	-
Other contact details:	-

Deposited:

Year:	Month:	Day:	Hour:	Minute:	Second:
2018	4	23	20	43	57

Idea: LOCK YOUR CRYPTOCURRENCY INVESTMENT

Category:	Information Technology, Business
Additional details:	Appendix A
Short description:	LOCK YOUR CRYPTOCURRENCY INVESTMENT
Full description:	Appendix B

Phone: 1800 4 IDEAS (43327) International phone calls: +612 61816894 Email: mail@save-ideas.com

Save-ideas.com (c) 2015 - 2018

Appendix A.

Time Certificate
Serial Number: AV 980237483

On the other hand we need to understand, that banks are doing same thing as you can "lock" your assets on bank for certain period of time and get very low interest rate. Risk is zero and reward is maybe per cent or two. Basically, if you are not very smart and good as investor you would lose most of the crypto bank if you do not know how to trade or when to buy and sell. We are simply giving you opportunity to lock your investment and wait year, two or maybe five and thank us with a big smile. Blockchain is the future as IoT as well. It will affect everything on our daily basis and we are not in control to change this. Mass adoption will follow and a lot of investments will be made. Firstly, from private investors and later on from hedge funds. Do not miss chance to make enormous profits. If you aim for first five mainstream currencies you will not miss the point.

Phone: 1800 4 IDEAS (43327) International phone calls: +612 61816894 Email: mail@save-ideas.com
Save-ideas.com (c) 2015 - 2018

Appendix B.

Time Certificate

Serial Number: AV 980237483

Sometimes we living in a world with fastforward funciotion. Unfortunately, to slow down pace is unavoidable and why should we worry as cryptocurrency investor checking everyday positions of our crypto investments, risking our life, wasting free time which could be used for family and start getting addicted and possibly depressed. From now on this is unnecessary, because you will be albe to lock your crypto investment till date you set with our project.

Phone: 1800 4 IDEAS (43327) **International phone calls:** +612 61816894 **Email:** mail@save-ideas.com

Save-ideas.com (c) 2015 - 2018

Priloga 5: Anketni vprašalnik

Moje ime je Žan, sem študent 3. letnika Ekonomske fakultete v Ljubljani in delam zaključno strokovno nalogo o zaščiti intelektualne lastnine podjetja Save Ideas s tehnologijo blockchain. Prosil bi vas, če lahko izpolnite anketni vprašalnik, ki vam bom vzel približno pet minut. Ta anketa je anonimna, podatki in analize bodo uporabljene samo za raziskovalne namene. Za vse odgovore se vam zahvaljujem.

1. Spol
 - a) Moški
 - b) Ženski

2. Starost
 - a) Do 15 let
 - b) 15 – 25
 - c) 25 – 35
 - d) 35-50
 - e) Nad 50 let

3. Za to vprašanje bi vas prosil, da pregledate koncept Save Ideas, kako poteka proces objave in način objave ideje ali idej na spletni strani <https://save-ideas.com/>. Zanima me kako bi od 1 do 5 ocenili koncept Save Ideas? V tem primeru pomeni 1 zelo slabo in 5 odlično.
 - a) 1 – zelo slabo
 - b) 2 – slabo
 - c) 3 – povprečno
 - d) 4 – dobro
 - e) 5 – zelo dobro

4. Kako pogosto naložite idejo na spletni strani?
 - a) Zelo pogosto
 - b) Pogosto
 - c) Občasno
 - d) Redko
 - e) Nikoli

5. Ali menite, da bi uporaba tehnologije blockchain, kot dodatna zaščita za shranjevanje idej izboljšala kakovost koncepta Save Ideas?
 - a) Da
 - b) Ne
 - c) Nisem prepričan/a

6. Idej in rešitev, ki so objavljene na platformi je ogromno. Za katero področje menite, da je objavljenih največ idej ali rešitev? (obkrožite lahko več odgovorov)
 - a) Informacijska tehnologija
 - b) Zabava

- c) Okolje
- d) Hrana
- e) Medicina
- f) Poslovanje
- g) Arhitektura
- h) Glasba
- i) Management
- j) Ostalo

7. Z vidika investitorja, katera stvar ali področje bi vas pri projektu najbolj zanimala, ko bi se odločevali za investicijo v projekt Save Ideas? (obkrožite lahko več odgovorov)
- a) Število uporabnikov
 - b) Zastavljeni cilji
 - c) Poslovni model
 - d) Partnerska podjetja
 - e) Finančne projekcije
 - f) Kader podjetja